

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra ázijských štúdií

BAKALÁRSKA DIPLOMOVÁ PRÁCA

**Moderná čínska kriminálna beletria: Znaký západnej a východnej tradície v diele
autora Qiu Xiaolonga**

Modern Chinese Crime Fiction: Representation of Western and Eastern Traditions in
the Books by Qiu Xiaolong

OLMOUC 2018 Karolína Púrtzová

vedúci diplomovej práce: Mgr. Kamila Hladíková, Ph.D.

(Podklad zo STAGu)

Čestné prehlásenie

Vyhlasujem, že bakalársku prácu som vypracovala samostatne a uviedla som všetky použité pramene, literatúru a ostatné zdroje.

V Olomouci dňa .....

Podpis: .....

Anotácia

Meno a priezvisko: Karolína Purtzová

Názov fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra ázijských štúdií

Názov práce: Moderná čínska kriminálna beletria: Znaký západnej a východnej tradície v diele autora Qiu Xiaolonga

Vedúci práce: Mgr. Kamila Hladíková, Ph.D.

Kľúčové slová: Qiu Xiaolong, kriminálna beletria, západná tradícia, východná tradícia, detektívny román, policajná detektívka, príbehy zo súdneho prostredia, *Death of a Red Heroine*, *A Loyal Character Dancer*, *When Red Is Black*, inšpektor Chen, spoločenská kritika

Počet strán: 55

Cieľ práce:

Vo svojej bakalárskej práci sa budem zaoberať vybranými dielami anglicky píšuceho autora čínskeho pôvodu Qiu Xiaolonga, konkrétne jeho rannou románovou tvorbou s osobitou pozornosťou venovanou prvému z jeho detektívnych románov s názvom *Death of a Red Heroine* (2000). V prípade potreby budem tiež poukazovať na jeho dve pokračovania, *A Loyal Character Dancer* (2002) a *When Red Is Black* (2004). Žiadna z týchto kníh sa zatiaľ nedočkala českého ani slovenského prekladu. Keďže autor žije už dlhšiu dobu v Spojených štátoch amerických a píše po anglicky primárne pre nečínsku čitateľskú verejnosť, mojim cieľom bude skúmať, či sú v jeho práci ešte prítomné vplyvy starej čínskej kriminálnej beletrie, teda východná tradícia. Na základe podrobného rozboru charakteristických znakov východnej a západnej kriminálnej beletrie ukážem, že hoci nájdeme v diele aj určité podobnosti s tradičnými čínskymi príbehmi zo súdneho prostredia, prevládajúcimi rysmi sú práve tie západné, a celé dielo je teda skôr typickou západnou detektívkou.

Týmto by som sa veľmi rada poďakovala Mgr. Kamile Hladíkovej, Ph.D. za jej ochotný prístup, odborné vedenie, pomoc s výberom témy a množstvo cenných rád a pripomienok, ktoré mi pri písaní poskytla, a ktoré určite využijem aj pri budúcom štúdiu.

Obsah

Edičná poznámka	7
1. Úvod	8
2. Qiu Xiaolong, jeho život a tvorba	10
3. Kriminálna beletria	13
3.1 Tradičná Čína	13
3.2 Západ	16
3.3 Moderná Čína	19
4. <i>Death of a Red Heroine</i>	25
4.1 Obsah diela	25
4.2 Žáner	27
4.3 Spoločenská kritika	29
4.4 Kompozícia	33
4.5 Postavy	36
4.5.1 Inšpektor Chen Cao	37
4.5.2 Seržant Yu Guangming	40
4.5.3 Ženské postavy	42
4.5.3.1 Wang Feng	43
4.5.3.2 Yu Peiqin	44
4.5.4 Komisár Zhang Zhiqiang	45
4.6 Nadprirodzené javy a povery	46
4.7 Zlozvyky	47
4.8 Tresty, mučenie	47
4.9 Opis obetí	48
5. Záver	49
Resumé	51
Zoznam použitej literatúry	52

Edičná poznámka

V práci používam zjednodušené znaky a transkripciu pinyin. Čínske mená, názvy a termíny uvádzam primárne v pinyinine bez tónových značiek, v zátvorke potom v znakoch a pinyinine s tónmi. K termínom a názvom v slovenčine, ktoré považujem za podstatné, pripájam aj čínske znaky a pinyin. Ak majú čínske názvy zaužívaný slovenský ekvivalent, uvádzam len ten (napr. Šanghaj, Kanton, Kuomintang). Ak sa meno, názov alebo termín objavuje v práci viac než jedenkrát, pri ďalšom použití už znaky neuvádzam.

Diela Qiu Xiaolonga ponechávam pod pôvodným anglickým názvom, pretože neboli vydané v českom ani slovenskom jazyku. Slovenský preklad uvádzam len pri prvej zmienke titulu. Mená literárnych postáv uvádzam len v pinyinine bez tónov, teda v podobe, v akej sa v týchto dielach aj vyskytujú. V prípade, že mi ako príklad slúžili knihy, ktoré vyšli iba v čínskom jazyku, používam vlastný preklad titulu a v zátvorke následne čínsky názov v znakoch a transkripcii pinyin. Ak v práci zmieňujem knihy, ktoré boli vydané v slovenčine, používam ich slovenský názov. Pracovala som hlavne s cudzojazyčnou literatúrou a preto na niekoľkých miestach používam vlastný preklad básní a úryvkov z kníh.

1. Úvod

Čínske publikum malo už od nepamäti v obľube napínavé príbehy s kriminálnou tematikou, ktoré boli na jednej strane zdrojom zábavy, ale zároveň je v nich „*nápadne silná kritika korupcie a ziskuchtivosti dvoranov a vysokých úradníkov.*“¹ Vždy som veľmi obdivovala staré čínske príbehy zo súdneho prostredia, akými sú napríklad príbehy sudcu Baoa alebo sudcu Di, o ktorých existencii má povedomie veľká časť čínskej i západnej čitateľskej verejnosti. V súvislosti s týmito príbehmi som objavila práve Qiu Xiaolonga, súčasného pôvodom čínskeho autora žijúceho v Amerike, ktorého literárnu tvorbu som si vybrala ako predmet výskumu vo svojej bakalárskej práci. Qiu Xiaolong sa okrem iného venuje písaniu detektívnych románov, ktoré sa odohrávajú v prostredí súčasnej Číny, a podľa môjho názoru je skutočne škoda, že patrí zatiaľ medzi tých menej známych autorov. Jeho knihy sú veľmi zaujímavým dokladom o novodobej čínskej spoločnosti, o jej úspechoch, no zároveň prechmatoch, tak ako boli kedysi príbehy zo súdneho prostredia svedectvom o dianí v dobách minulých. Je pravda, že detektívne romány obvykle nepodávajú veľmi realistický obraz spoločnosti, ale práve tým sa jeho diela odlišujú od klasických západných detektívok. Aj keď autor v Číne už nežije, pri písaní čerpá zo svojich spomienok z mladosti počas Kultúrnej revolúcie a taktiež sa do Číny pravidelne vracia za rodinou a snaží sa zostať dobre oboznámený so situáciou v jeho rodnej krajine. Na dielach Qiu Xiaolonga ma zaujali určité podobnosti so starými čínskymi príbehmi, ale tiež obrovský odklon od východnej tradície.

Za predmet skúmania vo svojej práci som si zvolila knihy z autorovej rannej tvorby, konkrétne prvé tri z jeho stále sa rozrastajúcej zbierky príbehov o inšpektorovi Chenovi. Z dôvodu obmedzeného rozsahu tejto práce sa budem podrobne zaoberať len prvým z troch románov, na ktorom sa budem snažiť ukázať výsledky svojho výskumu a na druhé dva romány budem v rozbere poukazovať v prípade potreby. Jedná sa o romány *Death of a Red Heroine* (*Smrť červenej hrdinky*, 2000), *A Loyal Character Dancer* (*Tanec vernosti*, 2002) a *When Red Is Black* (*Od červenej k čiernej*, 2004). Všetky knihy boli pôvodne písané a vydané v anglickom jazyku, českého ani slovenského prekladu sa zatiaľ nedočkali.

Mojim cieľom v tejto práci bude ukázať, ako autor striedavo využíva prvky západnej a východnej tradície vo svojom diele. Keďže pôsobí dlhodobo v Amerike, je

---

¹ SHI, Yukun. *Príběhy soudce Paoa aneb záhada císařského paláce*. s. 187.

pochopiteľné, že jeho knihy sú z veľkej časti ovplyvnené západnou literatúrou. Vo svojom rozbere sa preto sústredím hlavne na to, či je v jeho tvorbe ešte badateľný vplyv starej čínskej kriminálnej beletrie, teda východná tradícia, alebo či sú jeho príbehy o inšpektorovi Chenovi jednoducho západnou detektívkou odohrávajúcou sa v Číne.

Svoju prácu som rozčlenila na dva veľké formálne celky: na teoretickú a analytickú časť. V teoretickej časti oboznámim čitateľa so životom a tvorbou autora Qiu Xiaolonga, pretože zatiaľ patrí, minimálne v našom prostredí, medzi menej známych spisovateľov, a nie je mu ani zďaleka venovaný dostatok teoretických textov. Ďalej sa budem zaoberať vývojom a charakteristickými znakmi kriminálnej beletrie v Číne a na západe, pričom uvediem a vysvetlím všetky podstatné pojmy a termíny, ktoré mi následne budú slúžiť pri analýze.

V analytickej časti na začiatku zhrniem základné údaje týkajúce sa knihy *Death of a Red Heroine* a stručne predstavím dej knihy. Potom sa budem venovať rozboru diela s ohľadom na znaky východnej a západnej kriminálnej beletrie, knihu budem porovnávať najmä s tradičnými čínskymi príbehmi zo súdneho prostredia. Nakoniec na základe svojho rozboru zhodnotím výskyt a vplyv jednotlivých tradícií v tvorbe Qiu Xiaolonga.

Ako primárne zdroje pre túto prácu mi poslúžili prvé tri knihy z tvorby Qiu Xiaolonga a pre ucelený pohľad tiež staré čínske príbehy zo súdneho prostredia o sudcovi Baovi a sudcovi Di. Ako sekundárne zdroje som použila niekoľko odborných monografií, odborných článkov a v neposlednom rade aj webové stránky a elektronické články publikované v online periodikách. Najväčšie množstvo teoretických poznatkov som čerpala z vedeckej publikácie doktora Jeffrey C. Kinkleyho s názvom *Chinese Justice, The Fiction: Law and Literature in Modern China* (2000), pretože ide v podstate o jediné vysoko obsiahle a ucelené dielo vydané v anglickom jazyku, ktoré sa zaoberá problematikou čínskej kriminálnej beletrie. Okrajovo sa zaoberá aj starou čínskou literatúrou, no sústreďuje sa práve na modernú čínsku kriminálnu beletriu a porovnáva ju so západnou tradíciou.

2. Qiu Xiaolong, jeho život a tvorba

Životné skúsenosti Qiu Xiaolonga sú úzko späté s jeho tvorbou a do veľkej miery ovplyvnili smer, ktorým sa autor pri písaní vydal.

Qiu Xiaolong (裘小龙 Qiú Xiǎolóng) je pôvodom čínsky básnik, prozaik, prekladateľ a literárny kritik. Narodil sa v roku 1953 v Šanghaji. Na počiatku Kultúrnej revolúcie (无产阶级文化大革命 Wúchǎnjiējī wénhuà dàgémìng) v roku 1966 bola jeho rodina označená za kapitalistickú a kontrarevolucionársku kvôli jeho otcovi, ktorý si v Šanghaji založil malú továreň na výrobu parfumov. Po prevzatí moci Komunistickou stranou bola jeho továreň znárodnená a on sa stal radovým robotníkom. Qiu bol svedkom toho, ako Červené gardy (红卫兵 Hóngwèibīng) vyplienili ich domov a vzali všetko, čo sa dalo považovať za prejav kapitalizmu, od šperkov až po elektrické spotrebiče. Jeho matka sa nervovo zrútila a otec chodil často z práce domov zbitý. Nakoniec bol otec hospitalizovaný kvôli zrakovej poruche, a aby ho mohli operovať, musel písomne priznať všetky svoje kapitalistické prehrešky. Jeho správa sa ale povereným osobám videla ako neúprimná, a preto mladý autor využil svoj talent a napísal priznanie za otca. Čoskoro potom bola jeho otcovi operácia povolená. Qiu sám túto skúsenosť ironicky považuje za prínosnú, pretože mu dodala odvalu v písaní.²

Vo veku šestnástich rokov mal byť Qiu vyslaný na vidiek na prevýchovu, nakoniec mu však bolo dovolené ostať v Šanghaji kvôli zdravotným problémom. Chodieval pravidelne cvičiť *taiji* (太极拳 tàijíquán) do parku a tam sa zoznámil so skupinkou ľudí, ktorí sa spoločne učili anglicky. Rozhodol sa k nim pridať a jeho zanietenie pre štúdium anglického jazyka vyvrcholilo až získaním bakalárskeho titulu z anglického jazyka v roku 1978 a magisterského titulu z anglickej literatúry v roku 1981. Po ukončení štúdia začal pracovať na akademickej pôde. V roku 1988 sa oženil a v tom istom roku odišiel do St. Louis v Spojených štátoch kvôli práci na svojej knihe o americkom básnikovi T. S. Eliotovi. Potom, čo sa v roku 1989 dozvedel o udalostiach na Námestí nebeského pokoja (天安门广场 Tiān'ānmén guǎngchǎng), pomáhal pri rôznych dobrovoľníckych akciách, kde si ho postupne všimli americké médiá a označili ho za „*básnika, ktorý podporuje demokratické hnutie v Číne*“.³ Prirodzene, do Číny sa

---

² Qiu Xiaolong contributors. „Qiu's Corner.“ [online]. <http://www.qiuxiaolong.com/corner.php>

³ SILVA, Eddie. „Chinese Puzzle.“ [online]. <https://www.riverfronttimes.com/stlouis/chinese-puzzle/Content?oid=2474425>

po tomto vrátiť nemohol a tiež ho odradil fakt, že jeho sestru navštívila polícia so žiadosťou, aby svojho brata poučila o slušnom správaní. Potom, čo mu odmietli v Číne vydať zbierku básní, rozhodol sa nadobro ostať v Amerike, kde sa k nemu neskôr pridala aj jeho manželka. V St. Louis pokračoval v štúdiách, ktoré zavŕšil získaním titulu Ph.D. z literárnej komparatistiky v roku 1995.⁴

Už počas svojich štúdií v Číne sa Qiu Xiaolong venoval písaniu poézie a odborných článkov. Okrem toho prekladal do čínštiny práce spomínaného modernistického autora T. S. Eliota, čo malo obrovský vplyv na jeho vlastnú tvorbu. Začal písať v anglickom jazyku, pretože nemalo zmysel písať v čínštine, keď jeho diela v Číne odmietali vydať.⁵ Až v roku 1995 sa po prvý krát od vycestovania do Ameriky vrátil do Číny a bol šokovaný, koľko sa toho počas jeho neprítomnosti zmenilo. Chcel o tom napísať báseň, ale s výsledkom nebol spokojný a tak sa rozhodol pre román ako formu, ktorou by mohol vyjadriť svoje pocity. Ako najvhodnejší žáner mu pripadal detektívny román a tak vznikli prvé z rady jeho príbehov o inšpektorovi Chenovi.⁶

Za prvú knihu s názvom *Death of a Red Heroine* (2000) Qiu získal v roku 2001 literárnu cenu Anthony za najlepšiu prvotinu v kategórii detektívny román. Podľa denníku *The Wall Street Journal* je jeho dielo jeden z najlepších politických románov, schopný konkurovať dokonca takým klasikom ako je Robert Penn Warren s románom *Všetci kráľovi muži*.⁷ Do dnešného dňa bolo vydaných deväť románov z tejto série. Jeho ranné romány by som tematicky oddelila od tých novších, pretože vyobrazujú predovšetkým dopad Kultúrnej revolúcie na všetky oblasti života v Číne. Novšie romány sa snažia ísť s dobou a dokumentovať stále pribúdajúce zmeny, ktoré v krajine prebiehajú. Napríklad jeho siedmy román pod názvom *Don't Cry, Tai Lake* (*Neplač, jazero Tai*, 2012) sa zaoberá environmentálnymi problémami, ktoré v súčasnej Číne existujú alebo jej ešte len hrozia. Jedna z najpopulárnejších sociálnych sietí v Číne, mikroblog Weibo, sa stala inšpiráciou pre ôsmy román – *The Enigma of China* (*Čínska záhada*, 2013). Zatiaľ posledný z románov pod názvom *Shanghai Redemption* (*Spása*

---

⁴ Wikipedia contributors. „Qiu Xiaolong.“ [online].

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Qiu_Xiaolong&oldid=799828693

⁵ FRENCH, Howard W. „For Creator of Inspector Chen, China Is a Tough Case to Crack.“ [online]. <http://www.nytimes.com/2007/04/07/world/asia/07qiu.html>

⁶ GREEN, Layton. „International Thrills: An interview with Qiu Xiaolong by Layton Green.“ [online].

<http://www.thebigthrill.org/2015/07/international-thrills-an-interview-with-qiu-xiaolong-by-layton-green/>

⁷ GAY, Malcolm. „The Case of the Shanghai Shamus.“ [online].

<https://www.riverfronttimes.com/stlouis/the-case-of-the-shanghai-shamus/Content?oid=2477841>

mesta Šanghaj, 2015) vychádza zo škandálov bývalého čínskeho politika Bo Xilaila⁸ (薄熙来 Bó Xīlái). Prvý román a nasledujúcich päť dielov – *A Loyal Character Dancer* (2002), *When Red is Black* (2004), *A Case of Two Cities (Prípadoch dvoch miest, 2006)*, *Red Mandarin Dress (Červené qipao, 2007)* a *The Mao Case (Prípadoch Mao, 2009)* – bolo zdramatizovaných do zvukovej podoby rozhlasovou stanicou BBC Radio 4.⁹

Okrem série detektívnych románov vydal Qiu Xiaolong niekoľko ďalších diel, predovšetkým básnických zbierok, ale tiež zbierku poviedok pod názvom *Years of Red Dust (Roky červeného prachu, 2010)*, ktorá podobne ako jeho detektívne romány zachytáva ostrý kontrast tradičnej a modernej spoločnosti.¹⁰ Jeho najúspešnejšia básnická zbierka *Disappearing Shanghai (Miznúca Šanghaj, 2012)* je tiež tematicky príbuzná s týmito prácami, kombinuje básne so starými fotografiami mesta Šanghaj a zobrazuje momenty každodenného života obyvateľov tohto mesta. Šanghaj je pre autora navždy jeho rodiskom a zdrojom inšpirácie. Paralelne s písaním vlastných diel sa Qiu venuje i prekladu klasických čínskych básní do anglického jazyka a vydal niekoľko zbierok ním vybraných a preložených básní, napríklad *100 Classic Chinese Poems (100 klasických čínskych básní, 2010)*, *100 Poems from Tang and Song Dynasties (100 básní z dynastií Tang a Song, 2006)* alebo *Classic Chinese Love Poems (Klasická čínska milostná poézia, 2003)*.¹¹

---

⁸ Bo Xilai (*1949) je bývalý člen KS Číny a tajomník výboru v Chongqing. V rokoch 2004 až 2007 zastával funkciu ministra obchodu ČLR. Hlásal potrebu navrátiť sa k revolučným ideálom z dôb Mao Zedonga. Jeho tzv. boj s organizovaným zločinom sa nakoniec ukázal ako kampaň na odstránenie jeho politických rivalov a získanie ich majetku. Ako minister obchodu hral údajne kľúčovú rolu v nelegálnych obchodoch s ľudskými orgánmi. Za prijímanie úplatkov a zneužívanie svojej moci bol v roku 2013 odsúdený na doživotie.

⁹ Qiu Xiaolong contributors. „In the News.“ [online]. <http://www.qiuxiaolong.com/news.php>

¹⁰ Qiu Xiaolong contributors. „Series: Inspector Chen Cao.“ [online].

http://www.qiuxiaolong.com/books_inspectorChen.php

¹¹ Qiu Xiaolong contributors. „The Poems & Other.“ [online]. <http://www.qiuxiaolong.com/poems.php>

3. Kriminálna beletria (犯罪小说 fànzuì xiǎoshuō)

Pre pochopenie odlišnosti západnej a východnej kriminálnej beletrie bude v nasledujúcich podkapitolách popísaný ich vývoj, základné subžánre a charakteristické znaky.

3.1 Tradičná Čína

Za vznik čínskej kriminálnej beletrie vďačíme najmä profesionálnym rozprávačom, ktorý sa venovali šíreniu zábavnej literatúry medzi prostý ľud „približne od 10. storočia, kedy sa literatúra rozštiepila na tzv. literatúru vysokú, písanú klasickým jazykom a obmedzenú na úzky okruh vzdelancov, a na literatúru zábavnú, písanú jazykom hovorovým a vyhovujúcu vkusu širokého publika.“¹² Najviac sa im darilo publikum zaujať vysoko napínavými a dramatickými príbehmi zo života, často založenými na skutočnom historickom základe, preto sa im ako najvhodnejší formát javili príbehy s kriminálnou tematikou. Príbehy mali často hlbší zmysel než len pobaviť obecenstvo, je v nich viditeľná aj silná kritika štátneho aparátu.¹³ Takto sa začal šíriť nový druh rozprávačskej prózy, tzv. príbehy zo súdneho prostredia¹⁴ (公案小说 gōng'àn xiǎoshuō) a ku koncu vlády dynastie Song (宋朝 Sòngcháo, 960-1279) mal tento subžáner už pevné miesto ako obľúbený druh spoločenskej zábavy. Zásluhy za diela starej čínskej kriminálnej beletrie nemôžeme pripisovať jednotlivcom. Pokladali sa za kolektívne dielo čínskeho ľudu a ich ústnej ľudovej tvorby. Väčšinou bol hlavným hrdinom neomylný sudca, ktorý mal predlohu v skutočnej historickej postave, a vďaka daru veľkej múdrosti a dôvtipu dokázal vyriešiť aj tie najzauzlenejšie prípady a dospieť k potrestaniu zločincov. „Nie všetky literárne príbehy majú šťastný koniec a niektoré boli zjavne napísané len preto, aby odhalili brutálne dôsledky skorumpovanosti sudcov, ktorí – neraz po prijatí úplatku – mučením donútili obvineného k priznaniu a odsúdili tak na smrť nevinného.“¹⁵ Dôraz sa kládol na spory odohrávajúce sa na súdnych dvoroch a napriek častému výskytu nadprirodzených síl bývajú súdne procesy a zločiny opísané veľmi realisticky.¹⁶

---

¹² SHI, Yukun. *Príbehy sudce Paoa aneb záhada cisárskeho paláce*. s. 186

¹³ Tamtiež. s. 186-187.

¹⁴ Z anglického „court case fiction“.

¹⁵ SHAUGHNESSY, Edward L. *Čína: krajina nebeského draka*. s. 52.

¹⁶ Tamtiež. s. 52.

Najznámejšími historickými a zároveň literárnymi hrdinami sú sudca Bao (包 Bāo) a sudca Di (狄 Dī), medzi menej známych patria napríklad sudca Shi (施 Shī) alebo sudca Peng (彭 Péng). Príbehy rôznych sudcov sú nápadne podobné, témy a zápletky sa opakujú, postavy sú tiež analogické, avšak s obmenenými menami. Variácie sa týkajú aj geografického a dobového zasadenia deja.¹⁷ Príbehy o sudcovi Baovi sa prvýkrát objavili počas vlády dynastie Yuan (元朝 Yuáncháo, 1271-1368) a vďaka obľúbenosti boli niektoré zdramatizované do podoby hier *zaju* (杂剧 zájù). V 16. a 17. storočí dostali príbehy konečne aj písomnú podobu. Počas vlády dynastie Qing (清朝 Qīngcháo, 1644-1912) ich popularita poklesla a znovu vzrástla až na konci vlády tejto dynastie, keď sa do príbehov primiešal žáner *wuxia*¹⁸ (武侠 wǔxiá).¹⁹ Potom sa širili v mnohých podobách, či už ako divadelné hry, opery alebo romány. V 20. storočí sa vďaka prekladu holandského sinológa Roberta van Gulika (1910-1967) dostali do povedomia príbehy sudcu Di, na základe ktorých potom Gulik napísal sériu voľných pokračovaní. Identita zločinca je v typickej dráme z dynastie Yuan alebo románe z dynastie Ming (明朝 Míngcháo, 1368-1644) známa od samého začiatku.²⁰ Neznamená to však, že príbehy sú nudné, pretože je páchatel' od začiatku známy. Čitateľa fascinuje, ako sa sudca postupne dopracoval k rozuzleniu prípadu. Sudca Di je teda netypickým zástupcom tohto subžánru pretože identitu zločinca sa dozvedáme až na konci knihy. Aj to je jeden z dôvodov, prečo sa Robert van Gulik rozhodol dielo preložiť a písať vlastné pokračovania. Pokladal ho za bližšie západnej literatúre a tým pádom aj atraktívnejšie pre západného čitateľa.²¹

Hlavný hrdina bol vždy muž, ktorý disponuje mnohými cnosťami a dosiahol vysoké konfuciánske vzdelanie. Práve dobré meno a povest' boli v starých príbehoch o sudcoch tou najväčšou výhodou pre dosiahnutie úspešnej kariéry.²² Čínske príbehy podobné tým o sudcovi Baovi nedovoľujú čitateľovi bližšie analyzovať psychológiu hlavnej postavy, ako je to možné napríklad u excentrického Sherlocka Holmesa. Čitateľ

---

¹⁷ MA, Yau-woon. „The Textual Tradition of Ming Kung-an Fiction: A Study of The Lung-t'u Kung-an.“ s. 191-193.

¹⁸ Jedná sa o čínsky literárny žáner zachytávajúci dobrodružstvá majstrov bojových umení. Stretávame sa s ním už v staroveku. Vďaka veľkej obľube u čínskeho publika sa žáner *wuxia* preniesol aj do oper, filmu, televíznych seriálov a dokonca videohier.

¹⁹ HEGEL, Robert. *Reading Illustrated Fiction in Late Imperial China*. s. 32-33.

²⁰ VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader*. s. 14.

²¹ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 61.

²² Tamtiež. s. 33.

nevidí veľmi hlboko do sudcovho súkromia. Ak sa pozrieme na záujmy literátov, Bao nie je ideál. „*Nestráca čas na kaligrafiu, maľbu, poéziu a lukostrelbu. To z neho robí skôr moderného detektíva a viac nástroj štátnej a nadprirodzenej moci, než príslušníka jeho triedy.*“²³ Tieto činnosti typické pre čínsku džentry²⁴ sú v príbehoch zanedbávané. Asistenti sudcu Baoa patria k nižším vrstvám, nemôžu sa spoločenským statusom rovnať svojmu nadriadenému, ako je to napríklad v prípade Watsona alebo Hastingsa, spoločníka Hercula Poirota.²⁵

Zločin, ktorý mal sudca za úlohu prešetriť bola takmer vždy vražda, narazíme ale tiež na zmiznutie osoby, znásilnenie alebo krádež. Motívom bola obvykle chamtivosť, žiadostivosť alebo potreba utajiť minulé hriechy. V starých čínskych príbehoch bola hrôza z vraždy podčiarknutá tým, že bola spáchaná v tichom a harmonickom prostredí. Mohol ním byť napríklad kláštor ukrytý v horách alebo izba manželky váženého vzdelanca.²⁶

Dej často prerušujú dlhé filozofické a historické pasáže alebo básne, a príbehy oplývajú až závrtným množstvom postáv s veľmi komplexnými vzťahmi.²⁷ Často je v jednom románe aj viac než sto postáv, „*inými slovami, na menej postáv navyknutý západný čitateľ môže mať problém sa v čínskom románe zorientovať.*“²⁸

Napínavé príbehy popisujú analytické pátracie postupy a vyznačujú sa racionalizmom, čo ale nebráni výskytu mnohých nadprirodzených javov. Okrem toho, že mal sudca svojich poradcov, často dostával rady a vnuknutia od duchov či bohov. Duchovia, reinkarnácia, božstvá, rôzne vidiny, sny a znamenia sú neoddeliteľnou súčasťou príbehov zo súdneho prostredia.²⁹

Charakteristická vlastnosť, ktorú môžeme očakávať od príbehov zo súdneho prostredia, je napätie rastúce postupne s každou ďalšou kapitolou. Príbeh býva spravidla rozdelený na kapitoly, niekedy aj veľmi krátke, pričom každá nesie pútavý názov

---

²³ Tamtiež. s. 61.

²⁴ Jedná sa o niekdajšiu vrstvu čínskeho obyvateľstva, ktorá sa vyznačovala vlastníctvom pozemkov a príkladným konfuciánskym vzdelaním.

²⁵ Tamtiež. s. 60.

²⁶ Tamtiež. s. 57.

²⁷ VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader.* s. 14.

²⁸ HANSEN, K. T. „Chinese Court Case Fiction: A Corrective for the History of Crime Fiction.“ s. 66.

²⁹ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China.* s. 64.

a končí sa v najnapínavejšom momente. Názvy kapitol sú pomerne dlhé, vymenúvajú všetky kľúčové udalosti, ktoré sa v danej kapitole odohrávajú.³⁰

Na záver je potreba spomenúť zakončenie príbehov. Môžeme vidieť, že naproti západnej tradícii je v príbehoch zo súdneho prostredia kladený dôraz na dve skutočnosti: „*Nájdeme tu väčšiu pozornosť venovanú rozsudkom a často hrôzostrašnému výkonu trestu.*“³¹ Tresty, obvykle popravy, boli opisované so všetkými desivými detailmi.³² Spravidla sa zobrazovali aj rôzne čínske tradičné spôsoby mučenia.³³

3.2 Západ

Výskyt príbehov s kriminálnou tematikou v západnej histórii je veľmi nepravidelný. Občas sa nejaký príbeh objavil, no tento žáner bol zatlačený do úzadia hororovými príbehmi o duchoch a vraždách, ktoré mali svoj pôvod vo folklóre.³⁴ Je všeobecne známe, že za otca západnej detektívky sa pokladá americký romantický básnik Edgar Allan Poe (1809-1849), ktorý predstavil štruktúru detektívneho príbehu opakujúcu sa v dielach mnohých neskorších autorov. Bol to však až britský spisovateľ Sir Arthur Conan Doyle (1859-1930), vďaka ktorému získali detektívky celosvetové uznanie. Radí sa k autorom tzv. zlatého veku detektívok (1920-1930) spolu s ďalšími autormi ako sú Agatha Christie (1890-1976), Dorothy L. Sayers (1893-1957), Ngaio Marsh (1895-1982) alebo S. S. Van Dine (1888-1939).³⁵

Edgar Allan Poe, svojimi analytickými detektívkami plnými hádaniek zaviedol také stereotypy, ako je napríklad záhada zamknutej miestnosti alebo vysoko inteligentný a excentrický súkromný detektív s výnimočnou vnímavosťou a schopnosťou robiť závery na základe ľudského správania, sprevádzaný svojim menej bystrým asistentom. Charakteristické je množstvo stôp, vďaka ktorým sa môže aj čitateľ pokúsiť o odhalenie páchatelia predtým než detektív, ďalej potreba zbaviť nevinnú osobu podozrenia, detektívova návšteva miesta činu, konfrontácia s oficiálnou políciou a prekvapivé, ale

---

³⁰ Tamtiež. s. 36.

³¹ HANSEN, K. T. „Chinese Court Case Fiction: A Corrective for the History of Crime Fiction.“ s. 66.

³² VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader.* s. 14.

³³ HANSEN, K. T. „Chinese Court Case Fiction: A Corrective for the History of Crime Fiction.“ s. 66.

³⁴ SCAGGS, John. *Crime Fiction: The New Critical Idiom.* s. 9.

³⁵ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China.* s. 27.

zároveň adekvátne vyriešenie prípadu.³⁶ Všetky tieto koncepty si osvojil a rozpracoval Sir Arthur Conan Doyle.

K subžánrom západnej kriminálnej beletrie radíme detektívny román, ktorého základným znakom je zauzlený zločin a následné zložité vyšetovanie. Aj v západnej tradícii existuje tzv. obrátená detektívka, ktorá na začiatku predstaví zločin i zločinca a potom popisuje proces vyšetovania. Nie v každej detektívke je hlavným hrdinom súkromný detektív a preto sa uvádzajú ešte špecifickejšie subžánre, ako napríklad policajná detektívka, kde sú vyšetrovatelmi členovia polície a príbeh zachytáva množstvo rutínnej policajnej práce. Právnická detektívka zobrazuje právnika v roli hlavného hrdinu, ktorého cieľom je zbaviť klienta obvinenia. Podobne s ohľadom na postavy rozlišujeme špionážnu detektívku. Subžáner s názvom „román noir“³⁷ sa od detektívky líši v tom, že sa nesústreďuje na detektíva, policajta či právnika ale na zločinca, podozrivého alebo obeť.³⁸ Za zmienku stojí ešte tzv. „hardboiled“³⁹ detektívka, v našich pomeroch sa pre tento subžáner ujalo pomenovanie „drsná škola“.⁴⁰ Vznikol v medzivojnovom období v Spojených štátoch. Hlavnou postavou je cynický a drsný detektív, antihrdina, ktorého charakter je výsledkom každodenného stretu s brutalitou a skazenosťou sveta. Často má detektív sám korene vo svete zločinu alebo má potenciál stať sa zločincem, ak by sa rozhodol postaviť na stranu zla. Opakujúcim sa prvkom v týchto dielach je detektívov sklon k alkoholizmu, fajčeniu a užívaniu drog, ktoré mu pomáhajú na chvíľu pred realitou uniknúť.⁴¹ „Hardboiled“ prvky sa môžu vyskytovať v rôznych subžánroch kriminálnej beletrie, pokojne aj v policajnej detektívke.⁴²

Čo sa týka charakteristických znakov západnej kriminálnej beletrie, jednotka medzi zločiniami je vražda. Musí byť šokujúca, opísaná dostatočne odporne a tým väčšmi záhadná, pretože sa stala v pokojnom idylickom prostredí, do ktorého ani trochu nezapadá. Telá obetí bývajú v detektívkach opísané šokujúco detailne, nesúcitne,

---

³⁶ SOVA, Dawn B. *Edgar Allan Poe A to Z: The Essential Reference to His Life and Work*. s. 162-163.

³⁷ Z francúzskeho „roman noir“.

³⁸ FRANKS, Rachel. „May I Suggest Murder?: An Overview of Crime Fiction for Readers' Advisory Services Staff.“ s. 136-141.

³⁹ Toto slovo sa pôvodne používalo ako prívlastok pre vajíčka varené „natvrdo“, no koncom 19. storočia sa v prenesenom zmysle začalo používať na označenie človeka, ktorý je drsný a nepoddajný. Za prvého spisovateľa, ktorý takto definoval svojho detektíva sa považuje Carroll John Daly (1889-1958) a neskôr aj Dashiell Hammett (1894-1961), ktorí boli priekopníkmi tohto žánru, ktorý dosiahol svoj vrchol v 30. až 50. rokoch 20. storočia.

⁴⁰ TVRDÁ, Eva. „Hardboiled Marlowe.“ [online]. <http://www.litterasilesia.cz/hardboiled-marlowe/a-61/>

⁴¹ SCAGGS, John. *Crime Fiction: The New Critical Idiom*. s. 55-56.

⁴² RZEPKA, Charles a HORSLEY, Lee. *A Companion to Crime Fiction*. s. 142.

niekedy až nemorálne. V súčasnosti sú okrem vraždy obľúbeným námetom tiež medzinárodné zločiny súvisiace so špičkovými modernými technológiami.⁴³

V klasických⁴⁴ západných detektívnych príbehoch napínavý dej s množstvom detailov a dôrazom na analytický postup vyšetovania zatieňuje spoločenskú kritiku. „*Spoločenský komentár bol v detektívke považovaný za nadrozmerný náklad. Bolo rozhodnuté, že tlmí napätie a odvracia pozornosť čitateľa od hádaniek.*“⁴⁵ Preto aj v prípade, že bol autor silno angažovaný do politickej situácie svojej krajiny, ako napríklad anglický spisovateľ G. D. H. Cole (1889-1959), jeden z lídrov robotníckeho hnutia v Anglicku, vo svojich detektívkach kompletne ignoroval spoločenské témy.⁴⁶

Kapitoly sa obvykle končia „cliffhangerom“, čiže v najnapínavejšom momente. Len zriedka sa stretne s výraznejším odbočením od deja v podobe filozofických a historických pasáží či dokonca básní. V zlatom veku sa kapitoly zvykli pomenovávať, no v súčasnosti väčšina autorov kapitoly len čísluje.⁴⁷

Tradične je hrdinom západnej detektívky mužská postava. Obsadenie je omnoho skromnejšie a vzťahy jednoduchšie ako v čínskych príbehoch zo súdneho prostredia.⁴⁸ V západnej tradícii je dostatočný priestor na záujmy hlavného hrdinu, čo umožňuje čitateľovi bližšie sa oboznámiť s jeho osobnosťou. Holmes je napríklad prezentovaný ako muž mnohých talentov a vedomostí. K jeho záujmom patrí hra na husle, strelba, box či chemické pokusy, ale aj menej užitočné koníčky, napríklad užívanie kokaínu.⁴⁹ Často sa opakujúcim vzorcom v dielach je výber odborných znalostí v určitom odbore, ktorými bude hlavný hrdina disponovať. V dielach Agathy Christie, ktorá sa dobre vyznala vo farmaceutike, je postava obdarená napríklad výnimočnou znalosťou jedov.⁵⁰ Čo sa týka ženských postáv, obecné zohrávali v detektívkach dve úlohy – buď boli obeťou alebo tzv. „femme fatale“, teda zvodnou ale nebezpečnou ženskou postavou, napríklad špiónkou.⁵¹ Mužský hrdina je najprv pobláznený, no nakoniec ženu odmieta,

---

⁴³ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. 33-34.

⁴⁴ Pod pojmom klasické sa myslia detektívky od doby E. A. Poea po zlatý vek, vrátane tohto obdobia.

⁴⁵ Tamtiež. s. 34.

⁴⁶ Tamtiež. s. 34-35.

⁴⁷ VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader*. s. 14.

⁴⁸ Tamtiež. s. 14.

⁴⁹ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 60-61.

⁵⁰ Tamtiež. s. 33-34.

⁵¹ KLEMS, Brian A. „Female Protagonists in Crime Fiction: What You Need to Know.“ [online]. <http://www.writersdigest.com/online-editor/female-protagonists-crime-fiction-need-know>

pretože mu dochádza, že ho obmedzuje v riešení prípadu.⁵² Trendy sa ale neustále menia a v 21. storočí sa čoraz viac stretávame s talentovanými ženami v hlavnej úlohe. Tento trend odštartovali už koncom 20. storočia také literárne postavy ako Kinsey Millhone alebo V.I. Warshawski.⁵³

V západnej tradícii existuje ešte kliše, že fajčenie je neoddeliteľnou súčasťou sústredeného premýšľania, stačí si predstaviť Sherlocka Holmesa s jeho povestnou fajkou. Okrem fajčenia mávajú postavy rôzne ďalšie osobné zlozvyky, ktoré naznačujú stiahnutie sa do vlastného vedomia za účelom prísť na niečo dôležité, čo zatiaľ všetkým pri pátraní uniká.⁵⁴

Príbehy sa spravidla končia odsúdením zločinca a určením trestu, ktorého výkon sa ale obvykle nezobrazuje a už vôbec nie s detailným opisom, ako tomu bolo v čínskych príbehoch zo súdneho prostredia.⁵⁵

3.3 Moderná Čína

Moderná čínska kriminálna beletria má zmiešaný pôvod. Výrazne sa líši od tej tradičnej, pretože je do veľkej miery ovplyvnená západnou literatúrou a tiež prirodzene vychádza zo samotnej čínskej spoločnosti, ktorá je dnes usporiadaná celkom inak, ako tomu bolo v dobách slávnych sudcov. Už pred koncom dynastie Qing si čínski čitatelia zvykli stotožňovať dôvtipných vyšetrovateľov viac so Sherlockom Holmesom než s ktorýmkoľvek slávnym čínskym sudcom, s výnimkou nadčasového sudcu Baoa. Dôvodom boli nespočetné preklady a imitácie západných diel.⁵⁶

Moderná čínska kriminálna beletria sa delí na tri obdobia. Prvé z nich Kinkley označuje ako tzv. zlatý vek čínskej detektívky v prvej polovici 20. storočia. Druhé obdobie sa datuje od roku 1949 do 1976, a posledné od smrti Mao Zedonga (毛泽东 Máo Zédōng, 1893-1976) až do súčasnosti.⁵⁷ Prvé obdobie odštartovali Doylovi obdivovatelia zo spisovateľských kruhov v Číne na začiatku 20. storočia. Za zlatý vek sa považujú roky 1900 až 1949, kedy sa Čína pokúšala o modernizáciu a západná

---

⁵² KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 213.

⁵³ KLEMS, Brian A. „Female Protagonists in Crime Fiction: What You Need to Know.“ [online]. <http://www.writersdigest.com/online-editor/female-protagonists-crime-fiction-need-know>

⁵⁴ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 40.

⁵⁵ VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader*. s. 14.

⁵⁶ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 30.

⁵⁷ Tamtiež. s. 239-249.

literatúra sa stala vzorom. Arthur Conan Doyle bol jedným z piatich najčastejšie publikovaných zahraničných autorov koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Detektívne príbehy E. A. Poea prišli do Číny tiež počas posledných rokov vlády dynastie Qing, ich preklady zostavil Zhou Zuoren (周作人 Zhōu Zuòrén, 1885-1967). Prvý preklad Sherlocka Holmesa sa v Číne objavil už v roku 1896, kedy Liang Qichao (梁啟超 Liáng Qǐchāo, 1873-1929) uverejňoval Holmesove príbehy na pokračovanie v časopise *Pokrok* (事务报 Shìwùbào).⁵⁸ V tomto období vzniklo mnoho prekladov západnej beletrie ale aj početné domáce diela imitujúce západné detektívky. Medzi nimi vynikali čínski Sherlock Holmes a Arsène Lupin,⁵⁹ premenovaní ako Huo Sang (霍桑 Huò Sāng) a Lu Ping (魯平 Lǔ Píng). Tieto napodobeniny mali na svedomí čínski autori Cheng Xiaoqing (程小青 Chéng Xiǎoqīng, 1893-1976) a Sun Liaohong (孙了红 Sūn Liǎohóng, 1897-1958). Príbehy boli na vrchole slávy v 20. rokoch, ale popularitu si držali až do 40. rokov 20. storočia. Zakázali ich po roku 1949.⁶⁰ Diela zlatého veku sa vyhýbali alegórii a spoločenskej kritike, snažili sa čo najviac odlišiť od príbehov zo súdneho prostredia a pomôcť tak Číne v modernizácii.⁶¹

V rokoch 1949 až 1976 v Číne kriminálna beletria takmer vôbec nevznikala. Diela po vzore západu, rovnako ako tradičná čínska kriminálna beletria, boli zakázané. Asi najbližšie ku kriminálnej beletrii mali príbehy o prenasledovaní kontrarevolucionárov. Čo sa týka publikácií v tomto období, Kinkley hovorí o prekladoch i vlastných čínskych dielach: „Avšak, v polovici 50. rokov boli prekladané a publikované sovietske a východoeurópske detektívky. V Číne ich nazývali kontrašpionážne či napínavé príbehy, pretože vyšetrované prípady boli väčšinou vlastizrada a sabotáž. Vlastné čínske kontrašpionážne príbehy sa tiež venovali skutočným a fiktívnym konfliktom s agentmi Kuomintangu či špiónmi CIA.“⁶² Ako typický príklad diel z tohto obdobia sa uvádzajú príbehy Cheng Xiaoqinga, ktorý sa prispôbil dobe a namiesto napodobňovania „buržoázneho“ Sherlocka Holmesa začal písať v duchu „masovej literatúry“ (大众文学 dàzhòng wénxué). Napríklad jeho novela „Vražda v dedine Dashu“⁶³ (大树村血案

---

⁵⁸ Tamtiež. s. 180-182.

⁵⁹ Arsène Lupin je hlavnou postavou z detektívok francúzskeho spisovateľa menom Maurice Leblanc (1864-1941). Je známy aj ako „lupič-gentleman“, ktorý svoje konanie chápe ako súťaž s detektívom v roli protihráča. Jeho súperom bol napríklad Herlock Sholmes, karikatúra Sherlocka Holmesa.

⁶⁰ Tamtiež. s. 170-171.

⁶¹ Tamtiež. s. 239.

⁶² Tamtiež. s. 245.

⁶³ Vlastný preklad titulu.

Dàshùcūn xuè'àn, 1956) sa vyznačuje oveľa jednoduchšími postavami a jazykom než jeho ranná tvorba, a vražda sa nakoniec ukáže ako kontrarevolučné sprisahanie.⁶⁴

Obdobie po smrti Mao Zedonga je druhou fázou napodobňovania západnej tvorby.⁶⁵ Po nástupe Deng Xiaopinga (邓小平 Dèng Xiǎopíng, 1904-1997) k moci sa atmosféra uvoľnila a opäť mohli byť vo veľkom publikované domáce i zahraničné diela. Tvorba bola zase na krátky čas pozastavená počas „kampane proti duchovnému znečisteniu“ (反精神污染运动 Fǎn jīngshén wūrǎn yùndòng, 1983-1984), ktorej cieľom bolo obmedziť šírenie liberálnych západných myšlienok medzi čínsku populáciu. Jeden z dôvodov obmedzenia bolo množstvo násilia a sexu, ktoré obsahovala nová kriminálna beletria, ale tiež nekontrolovateľné publikovanie čínskych prekladov klasických západných detektívok. Čínske authority sa obávali, aby nenastala podobná situácia ako na Taiwane, kde japonská kriminálna beletria získala prevahu nad čínskou.⁶⁶

V modernej čínskej tvorbe nájdeme subžánre takmer zhodné so západnými, napríklad klasický napínavý detektívny román alebo detektívku (侦探推理小说 zhēntàn tuīlǐ xiǎoshuō),⁶⁷ ktorá bola typická pre čínsky zlatý vek. Hlavnými hrdinami sú od roku 1976 spravidla členovia polície, nie súkromní detektívi, preto môžeme subžánre ešte viac špecifikovať ako policajnú detektívku (警察小说 jǐngchá xiǎoshuō), ktorá pomerne realisticky zobrazuje policajné vyšetrowanie.⁶⁸ Ojedinele sa stretávame aj s obrátenou detektívkou (反叙式侦探小说 fǎnxùshì zhēntàn xiǎoshuō), ktorá na začiatku odhalí zločin a páchatel'a, podobne ako tradičné príbehy zo súdneho prostredia.⁶⁹ Je len na autorovi, aký postup si zvolí. Kinkley vo svojej publikácii upozorňuje na typicky čínsky rys – detektívne romány s melodramatickými prvkami⁷⁰, ktoré sa líšia od typických detektívok. Postavy sú rozdelené na kladné a záporné, v dielach je cítiť pocit nebezpečenstva, príbeh zobrazuje svet ako plný násilia a tragédií. Avšak, nezabúda sa

---

⁶⁴ Tamtiež. s. 247-248.

⁶⁵ Tamtiež. s. 171.

⁶⁶ KINKLEY, Jeffrey C. „Chinese Crime Fiction.“ s. 52.

⁶⁷ Wikipedia contributors. „Chinese Crime Fiction.“ [online].

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Chinese_crime_fiction&oldid=795379433

⁶⁸ DEMKO, George J. „Murder in the Middle Kingdom: Mysteries in China.“ [online].

<http://www.dartmouth.edu/~gjdemko/china.htm>

⁶⁹ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 182.

⁷⁰ Z anglického „penal law melodrama“. Tento pojem si Kinkley vytvoril sám pre potreby svojej knihy. Potreboval čo najjednoduchšie a zrozumiteľne vyjadriť charakter niektorých diel a ich odlišnosť od typických západných detektívok.

na určité morálne zásady, pretože príbehy sa zväčša končia šťastne alebo s prísľubom budúceho šťastia. Všetko toto má vzbudzovať v čitateľovi emócie a emocionálnosť je hlavným znakom melodram. Tieto romány sa nesústreďujú na napínavý dej a odhalenie zločinca, ale predovšetkým na nepravosť páchané pri presadzovaní poriadku, teda na spoločenskú kritiku. Tá môže byť až zveličená, keďže zveličenia sú tiež častým javom v melodramach, rovnako ako šťastný koniec, morálna polarizácia či potrestanie zla.⁷¹

V období po roku 1976 si väčšina čínskych autorov volila rovnakú cestu ako anglický spisovateľ G. D. H. Cole – vyhýbali sa citlivým politickým a spoločenským témam doby. Avšak, nájdu sa aj diela obsahujúce spoločenskú kritiku podávanú nepriamo na pozadí deja. V románe *Verejný žalobca z Pekingu* (北京来的检察官 Běijīng lái de jiǎncháguān, 1981)⁷² od Su Dezhena (苏德祯 Sū Dézhēn) je nápadná kritika zneužívania moci vo vyšších kruhoch. Vyšetrovateľ má za úlohu prešetriť dávnejšiu vraždu, ktorú sa komunistickému kádrovi podarilo vďaka jeho vplyvu uzavrieť ako nehodu.⁷³ Iným príkladom moderného čínskeho detektívneho románu s množstvom kritických postojov je *Koho obhajovať?* (你为谁辩护 Nǐ wèi shéi biànhù, 1987)⁷⁴ od autorky Wang Xiaoying (王小鹰 Wáng Xiǎoyīng).⁷⁵ Autorka v diele zobrazuje tragédie z doby Kultúrnej revolúcie a ich dopad na postavy, ale kritizuje tiež nespravodlivosť zákonov a spoločnosti v 80. rokoch s dôrazom na postavenie žien či neprimerane nízke mzdy.⁷⁶

Najčastejšie zobrazovaný zločin je vražda, a po vzore západu bývajú telá opisované nesúcitne, s dôrazom na ohavné detaily. Inak je to v prípade čínskych románov s melodramatickými prvkami, ktoré sa začali objavovať práve v tomto období. Oproti detektívkam sa vyznačujú množstvom moralizovania, súcitu a ostatných emócií.⁷⁷ V Číne, ktorá bola po Kultúrnej revolúcii uchvátená návratom súkromného vlastníctva, bola aj krádež dostatočne zaujímavým námetom. Zločinci boli tradične

---

⁷¹ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 61-62.

⁷² Vlastný preklad titulu.

⁷³ Tamtiež. s. 65.

⁷⁴ Vlastný preklad titulu.

⁷⁵ Tamtiež. s. 320.

⁷⁶ Tamtiež. s. 328-329.

⁷⁷ Tamtiež. s. 33-34.

zobrazovaní v oblekoch západného strihu, často nimi boli Číňania žijúci v cudzine, teda tí, ktorých údajne skazila západná pokrivená morálka.⁷⁸

Vyšetrovanie zločinov v Číne má na starosti polícia, preto čínski autori s obľubou siahajú po západnej policajnej detektívke.⁷⁹ Značný vplyv západnej tradície na čínske príbehy je viditeľný v zobrazení policajných hrdinov. Aj keď je obecne policajná detektívka o niečo realistickejšia ako ostatné západné subžánre, pretože sčasti zachytáva i skutočný postup policajného vyšetrovania, väčšina policajnej práce nie je natoľko zaujímavá, aby mohla byť súčasťou napínaveho deja. Okrem toho, reálne vraždy sú len zriedka dôkladne vopred naplánované a páchatelia nebývajú príliš vynaliezaví. Je potrebné si tieto skutočnosti upraviť tak, aby bol výsledný príbeh pútavý a originálny. Pod vplyvom západných diel sa talentovaný čínsky policajný vyšetrovateľ správa ako súkromné očko, riadi sa však aj tradičnými konfuciánskymi a komunistickými hodnotami a zásadami. Napriek tomu, že v Číne bolo spoločenské uznanie polície nízke, v dielach sa tento fakt úplne stráca a postavy majú pôsobiť opačne – vynikajú v logickom uvažovaní, berú si na starosť len toľko prípadov, koľko zvládnu dôkladne prešetriť a občas majú svojské spôsoby vyšetrovania, pretože ich ženie vlastná iniciatíva, čím pripomínajú skôr súkromných detektívov zo západných detektívok. Typickým postupom je urobiť z hlavných hrdinov vedúcich príslušného oddelenia, čím je možné obísť ideál tímovej práce, ktorú socialistický režim zdôrazňoval ako základ úspechu.⁸⁰ Spravidla sú hlavnými hrdinami moderných čínskych detektívok mužské postavy. Ich záujem o ženy sa v dielach nezobrazuje, plne sa sústreďujú na svoju prácu. Ženy nanajvýš pomáhajú svojim nadriadeným mužským kolegom. Významnejšie hrdinky sa objavujú častejšie začiatkom 80. rokov 20. storočia než v neskoršom období.⁸¹ V moderných čínskych príbehoch je podobne ako v tých západných priestor aj na záujmy hlavného hrdinu. Čitateľovi je umožnené nahliadnuť do súkromia a vnútorného sveta postavy a tým pádom má možnosť lepšie pochopiť jej osobnosť.⁸²

Nadprirodzené javy boli z príbehov vymazané.⁸³ Je to na jednej strane vplyvom západnej kriminálnej beletrie, ktorá neobsahovala tieto prvky, a na druhej strane

---

⁷⁸ Tamtiež. s. 37.

⁷⁹ Tamtiež. s. 36.

⁸⁰ Tamtiež s. 36.

⁸¹ Tamtiež. s. 98-99.

⁸² Tamtiež. s. 60-61.

⁸³ VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader*. s. 14.

vplyvom čínskeho režimu, ktorý hlásal radikálny ateizmus, racionalizmus a vedeckosť. K typickým čínskym črtám patrí didaktizmus, prejavujúci sa napríklad v kritike povier. Kinkley sa paradoxne domnieva, že Holmes v Číne za svoju počiatočnú popularitu na začiatku 20. storočia vďačí do veľkej miery aj svojmu záujmu o záhady, ktoré boli u čínskeho publika oddávna obľúbené. Doyle bol zaniatený spiritualista, takže niet divu, že jeho príbehy často obsahujú bizarné javy.⁸⁴

V čínskych detektívkach od 80. rokov minulého storočia sa nanešťastie až príliš často stretávame s policajtom ponoreným do vlastných myšlienok fajčiacim cigaretu. Je pravda, že v tej dobe fajčil v Číne takmer každý, ale v detektívkach je postava zobrazovaná s cigaretou takmer výlučne pri sústredenom uvažovaní, podobne ako západní hrdinovia. Aj v čínskej literatúre občas nájdeme originálnejšie zlozvyky, v istej čínskej detektívke si napríklad hlavná postava vždy pri hlbokom premýšľaní škriabe jazvu na brade.⁸⁵

Kinkley rozdeľuje kriminálnu beletriu v Číne po roku 1976 na dva typy. Za prvé sú to diela, ktoré verne napodobňujú klasické napínavé západné detektívky. Napriek tomu, že je hlavnou postavou väčšinou policajt, správa sa ako súkromný detektív, akoby pre neho neexistovali byrokratické prekážky. Druhý typ sú diela, v ktorých sa západná a východná tradícia premiešali, takže obsahujú zábavné a napínavé hádanky v západnom štýle, ale aj prvky čínskej tradície, „*čím ponúkajú nostalgickú útechu, únik do jednoduchších časov, kedy boli ľudia buď dobrí alebo zlí, a múdry sudca vždy všetko napravil.*“⁸⁶ Tieto sa sústreďujú viac na zákony ako na hľadanie dôkazov, komentujú spoločenskú situáciu, často kriticky, vyznačujú sa moralizovaním, a tiež je nepravdepodobné, že by sme v nich našli prvky západnej „hardboiled“ detektívky. Podobne ako v príbehoch zo súdneho prostredia sú v nich dobré vzdelanie a povest' východiskom pre dosiahnutie policajtovho úspechu.⁸⁷ Naproti západnej tradícii, asistenti hlavnej postavy pripomínajú skôr sudcových pomocníkov. „*Podriadení policajti sú len zriedka dobre rozvinuté postavy, a tiež je nepravdepodobné, že sa budú podobať na doktora Watsona a stanú sa rovnými, či dokonca priateľmi veliteľa.*“⁸⁸

---

⁸⁴ KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. s. 183-184.

⁸⁵ Tamtiež. s. 40-42.

⁸⁶ Tamtiež. s. 98.

⁸⁷ Tamtiež. s. 33.

⁸⁸ Tamtiež. s. 36.

4. *Death of a Red Heroine*

rok vzniku: 2000

vydané v jazyku: anglický

počet kapitol: 40

počet strán: 464

postavy:

Vrchný inšpektor Chen Cao - mladý veliteľ jednotky pre špeciálne prípady na oddelení vražd

Seržant Yu Guangming - Chenov asistent, člen jednotky pre špeciálne prípady

Li Guohua - tajomník strany a najvyšší funkcionár Šanghajskej polície

Doktor Xia - Xia Yulong, pitevník pracujúci pre Šanghajskú políciu

Komisár Zhang Zhiqiang - významný káder v pokročilom veku, pridelený Chenovi ako poradca pre tento prípad

Wang Feng - mladá novinárka pracujúca pre čínsky denník *Wenhui Bao* (文汇报 文汇报)

Guan Hongying - obeť vraždy, členka Komunistickej strany Číny a „národný vzorový pracovník“⁸⁹

Wu Xiaoming - vrah, fotograf, syn významného komunistického kádra

Yu Peiqin - manželka seržanta Yua

4.1 Obsah diela

Príbeh sa odohráva v máji 1990, čiže v pokročilej fáze ekonomických reforiem, ktorých iniciátorom bol významný čínsky politik a reformátor Deng Xiaoping. Príbeh je zasadený do mesta Šanghaj a čiastočne sa odohráva aj v Kantone.

V úvode sa dozvedáme presný čas a miesto objavenia tela mladej ženy. Obeťou je Guan Hongying, osobnosť známa ako „národný vzorový pracovník“. Jedenásť rokov bola členkou Komunistickej strany. Vzniká podozrenie, že ide o politický prípad, preto je oficiálne odovzdaný do rúk špeciálnej jednotky pod velením vrchného inšpektora Chena.

---

⁸⁹ „National model worker“, v čínštine 劳动模范 (láodòng mófàn), je čínsky komunistický politický termín označujúci príkladného pracovníka majúceho všetky vlastnosti hodné ideálneho socialistického pracovníka.

Po zistení totožnosti začína rutinné vyšetrovanie, obhliadnu jej byt a vypočúvajú jej kolegov, susedov a ďalších známych. Jej izba pôsobí fádne, rovnako ako oblečenie. Avšak, v zásuvkách Chen objaví aj mnohé drahé a módne kúsky, niektoré by sa dali považovať až za vyzývavé. Podobne jej album obsahuje kontrastné fotografie. Na fotkách je Guan ako „vzorová pracovníčka“ a Guan ako krásna, zvodná žena. Niektoré fotografie sú priam nemorálne, len ťažko ich mohla dať vyvolať niekde v štúdiu. Vyšetrovanie pokračuje veľmi pomaly, vyzerá to, že prípad skončí ako „otvorený“.

Hlavným podozrivým sa stáva muž menom Wu Xiaoming, ktorý v deň vraždy zanechal Guan odkaz, že sa stretnú podľa dohody. Wu je syn významného kádra. Je ženatý, takže by prirodzene držal aféru s Guan v tajnosti. Problémom je zistiť motív, bez neho nemôžu podniknúť ďalšie kroky. Okrem toho má Wu solídne alibi. Aj keď je konfrontácia Wu riskantná, Chen a Yu sa rozhodnú vypočuť ho u neho doma. Na všetky ich otázky má až príliš pohotovú odpoveď. Chen vycestuje kvôli vypočúvaniu do Kantonu. Po výsluchu istej modelky zistia, že si Wu schováva obscénne fotografie svojich milieniek, aby ich mohol kedykoľvek odvrhnúť a zabrániť im, aby ho žalovali.

Ďalší postup Chenovi sťažuje množstvo politických prekážok. Zisťuje, že on sám je predmetom vyšetrovania a že Vnútorá bezpečnosť (内部安全 Nèibù ānquán) sleduje každý jeho krok a čaká na to, kedy urobí chybu. Napriek odporúčaniu zhora, že by mal takto politicky citlivý prípad prenechať Vnútornej bezpečnosti, je odhodlaný vo vyšetrovaní pokračovať. Opäť prehľadá byt Guan a tentoraz objaví motív. Zloží zo steny portrét Deng Xiaopinga a na zadnej strane nájde ukryté škandalózne fotografie, na ktorých vystupuje Guan, Wu a ďalší ľudia. Tieto mohli zničiť Wuovu kariéru a jeho plánované povýšenie. Guan ho nimi vydierala, aby si ju vzal za ženu, no rozvod i škandál by jeho kariéru zmarili. Chen je dočasne menovaný za riaditeľa Šanghajskej dopravnej kontroly, vďaka čomu sa mu podarí vyvrátiť Wuove falošné alibi, ktoré nevedome poskytol jeho priateľ, fotograf Guo Qiang. V kufri zadržaného Wuovho auta nájdu ďalšie dôkazy a prípad môžu konečne uzavrieť. Wu a Guo boli krátko potom bez Chenovho vedomia zadržaní Vnútornou bezpečnosťou, odsúdení na smrť a popravení. Chen je šokovaný, Guo predsa nespáchal vraždu. Najzávažnejšie obvinenie však nebola vražda, ale kriminálna činnosť a úpadok pod vplyvom západnej buržoáznej kultúry. Prípad sa dostáva aj do novín ako počiatok kampane proti týmto vplyvom. Nakoniec sa z prípadu predsa len stáva politický prípad a Chena znepokojuje otázka, či bol Wu naozaj potrestaný za to, čo spáchal.

4.2 Žáner

Väčšina internetových kníhkupectiev a webových stránok, ktoré pojednávajú o knihe *Death of a Red Heroine*, ju označujú všeobecne ako detektívny román. V širšom zmysle je toto tvrdenie pravdivé, pretože kniha spĺňa mnohé zo znakov tohto subžáneru kriminálnej beletrie, a aj samotný autor Qiu Xiaolong svoje dielo nazýva detektívnym románom. Po neúspešnom pokuse s básňou „Don Quixote in China“ („Don Quijote v Číne“), ktorá pojednávala o zmenách prebiehajúcich v čínskej spoločnosti a nakoniec nebola publikovaná, sa Qiu Xiaolong rozhodol prejsť na písanie prózy. Ako autor sám tvrdí: „*Poézia bola dobrým nástrojom na vyjadrenie mojich vlastných pocitov, ale ak potrebujete opísať takéto dramatické spoločenské zmeny, román je v tomto zmysle najlepším prostriedkom.*“⁹⁰ Nikdy predtým nepísal romány a tak mu robilo značný problém preniesť svoje idey do písomnej podoby, navyše v inom než rodnom jazyku. Hovorí, že si detektívny román vybral ako najjednoduchšiu cestu, pretože detektívka má hotovú štruktúru, do ktorej je potrebné len dosadiť vlastný príbeh.⁹¹

Avšak, ak chceme byť špecifickí, subžáner možno definovať ako policajnú detektívku. Qiu si zvolil policajnú detektívku, aby mohol svoj príbeh zasadiť do súčasnej Číny, pretože inkvizičný typ trestného konania s donucovacími prostriedkami a sudcom, ktorý sám zbiera všetok materiál k usvedčeniu i obrane obvineného, by v dnešnej dobe naozaj nebol na mieste. Podstatným rozdielom, ktorým sa policajné detektívky odlišujú od ostatných detektívok, je, že do istej miery zachytávajú priebeh skutočného policajného vyšetrovania a teda sú omnoho realistickejšie ako iné subžánre kriminálnej beletrie.⁹²

Medzi policajtmí je prísna hierarchia, dostávajú špecifické úlohy, často nezáživné a nikam nevedúce. Pracujú vo dvojiciach, tímoch, pravidelne musia podávať hlásenia vedeniu a písať množstvo policajných správ.⁹³ Qiu Xiaolong využíva všetky tieto prvky. Vyšetrovanie vraždy Guan Hongying je odovzdané do rúk jednotky pre špeciálne prípady na oddelení vražd, ktorú tvorí vrchný inšpektor Chen, jeho asistent seržant Yu a poradca pre tento prípad komisár Zhang. Chen, napriek tomu, že je veliteľ jednotky, je

---

⁹⁰ SILVA, Eddie. „Chinese Puzzle.“ [online]. <https://www.riverfronttimes.com/stlouis/chinese-puzzle/Content?oid=2474425>

⁹¹ GREEN, Layton. „International Thrills: An interview with Qiu Xiaolong by Layton Green.“ [online]. <http://www.thebigthrill.org/2015/07/international-thrills-an-interview-with-qiu-xiaolong-by-layton-green/>

⁹² DANYTE, Milda. *Introduction to the Analysis of Crime Fiction: A User-Friendly Guide*. s. 29-33.

⁹³ Tamtiež. s. 29-30.

povinný hlásiť každý postup vo vyšetrovaní svojmu nadriadenému, tajomníkovi Li, ale tiež poradcovi Zhangovi, ktorého hodnosť je podstatne vyššia ako Chenova. Hierarchicky je seržant Yu nižšie ako Chen, preto musí všetky nové zistenia oznamovať Chenovi. Hneď na začiatku detektív Yu, ktorý ako prvý dorazí na miesto činu, vypracuje správu o vražde a predkladá ju Chenovi. Správy sú súčasťou diela a sú viditeľne oddelené od ostatného textu, takže si aj čitateľ môže prečítať presne tie isté informácie, ktoré dostal do rúk vyšetrovateľ. Medzi rutinné povinnosti, ktoré Chena vyslovene iritujú patria kvantá politických porád a hromady straníckych dokumentov, ktoré musia preštudovať. Program jednej z takýchto porád je napríklad „Štúdium vybraných prác súdruha Deng Xiaopinga“. Všeobecne policajti v detektívkach trávajú väčšinu času prezeraním starších správ a vypočúvaním príbuzných či známych obeť a potenciálnych podozrivých. Okrem toho musia čakať na laboratórne výsledky od špecialistov, napríklad na odtlačky prstov, rozbor krvi a rôznych látok.⁹⁴ Vypočúvanie, oficiálne i neoficiálne, tvorí vskutku najväčšiu časť príbehu. V prvej knihe začínajú Chen a Yu vypočúvanie od kolegov Guan Hongying, cez jej susedov, chorú matku až po jej dávneho partnera. Kvôli vypočúvaniu Chen dokonca iniciatívne vycestuje do Kantonu. Nakoniec si berú na mušku Wu Xiaominga a jeho priateľa Guo Qianga. Všetky rozhovory sú dôkladne zaznamenávané na diktafón a archivované. Neraz musia čakať na výsledky z pitvy, aby mohli naplánovať ďalší postup vyšetrovania.

Inšpektor Chen neslúži len ako nástroj na dolapenie vraha, ale zamýšľa sa aj nad tým, aké sú nedostatky spoločnosti, v ktorej žije. Aj to je jeden z charakteristických znakov policajných detektívok, avšak, dalo by sa to považovať aj za náznak východnej tradície. „*V kontraste so západnou kriminálnou beletriou, kde sa dôraz kladie na riešenie zločinu, čínska kriminálna beletria sa odjakživa sústreďovala na hľadanie spravodlivosti a hlavne potrestanie spáchaných zločinov.*“⁹⁵ Toto tvrdenie však nie je veľmi presné, pretože platí iba o klasických západných detektívkach, teda tých od doby Poea až po autorov zlatého veku. Síce je pravda, že čínska kriminálna beletria sa od svojho vzniku zaoberala viac otázkami spravodlivosti a zneužívania štátnej moci než zbieraním dôkazov, no v súčasnosti aj na západe stále pribúdajú detektívky, ktoré sa v tomto smere odvracajú od klasických detektívok, čím sa stierajú hranice medzi západnou a východnou tradíciou.

---

⁹⁴ Tamtiež. s. 32.

⁹⁵ DEMKO, George J. „Murder in the Middle Kingdom: Mysteries in China.“ [online]. <http://www.dartmouth.edu/~gjdemko/china.htm>

4.3 Spoločenská kritika

Klasické západné detektívky vychádzajú z tradície E. A. Poea, ktorý vo svojich literárno-kritických prácach zakazuje spájať umenie s moralizovaním, didaktizmom či realistickými detailmi, ktoré stoja v ceste predstavivosti. Literatúra by podľa Poea mala slúžiť ako pôžitok a nie odhaľovať pravdu o svete.⁹⁶ Od tých čias však kriminálna beletria prešla mnohými zmenami. V súčasnosti môžeme čítať diela, ktoré slúžia nie len na pobavenie, ale poskytujú tiež komentár spoločenskej situácie v dobe, ktorej sa dielo týka.⁹⁷ Súčasný americký kritik kriminálnej beletrie Patrick Anderson tvrdí: „*Veľa dobrých autorov detektívok venuje pozornosť spoločenskému problémom, alebo ich aspoň využívajú ako pozadie svojich príbehov.*“⁹⁸ Súčasná autorka a žurnalistka Oline H. Cogdill dokonca nadnesene označuje detektívny román za „*spoločenský román súčasnosti,*“⁹⁹ pretože podľa nej má kriminálna beletria výnimočnú schopnosť vykresliť obraz spoločnosti v našej dobe. „Hardboiled“ detektívky sú v porovnaní s ostatnými druhmi kriminálnej beletrie najrealistickejšie a najradikálnejšie, čo sa týka spoločenskej kritiky, často napádajú politiku a odhaľujú skorumpovanosť.¹⁰⁰ V tomto zmysle je preto súčasná západná kriminálna beletria podobná tradičnej čínskej, ktorá nepriamo poukazuje napríklad na intrigy a zneužívanie moci medzi čínskymi úradníkmi. Z tohto dôvodu je problematické určiť vplyv jednej či druhej tradície na tvorbu Qiu Xiaolonga, pokiaľ ide o komentovanie čínskej spoločnosti. Z rozhovorov s autorom vyplýva, že ho ovplyvnili západné, ale i tradičné čínske diela. „*Čo sa týka mojej vlastnej tvorby, za zmienku stoja dvaja švédski autori, Maj Sjöwall a Per Wahlöö, s ich príbehmi inšpektora Martina Becka.*“¹⁰¹ Títo autori sa pokúsili realisticky zobrazit' ich spoločnosť, nevyhýbali sa ani nedostatkom. Sjöwall sa vyjadruje o tom, čo bolo ich cieľom, nasledovne: „*Opísať našu spoločnosť a jej vývoj v období, v ktorom boli naše knihy napísané.*“¹⁰² V inom rozhovore Qiu priznáva, že na neho zrejme mali vplyv aj čínske príbehy zo súdneho prostredia, ktoré pred písaním vlastných detektívok prečítal.

⁹⁶ Poetry Foundation contributors „Edgar Allan Poe.“ [online].

<https://www.poetryfoundation.org/poets/edgar-allan-poe>

⁹⁷ PINTER, Jason. „The State of the Crime Novel.“ [online]. https://www.huffingtonpost.com/jason-pinter/the-state-of-the-crime-no_b_342918.html

⁹⁸ Tamtiež. https://www.huffingtonpost.com/jason-pinter/the-state-of-the-crime-no_b_342918.html

⁹⁹ Tamtiež. https://www.huffingtonpost.com/jason-pinter/the-state-of-the-crime-no_b_342918.html

¹⁰⁰ RZEPKA, Charles a HORSLEY, Lee. *A Companion to Crime Fiction*. s. 141.

¹⁰¹ GREEN, Layton. „International Thrills: An interview with Qiu Xiaolong by Layton Green.“ [online]. <http://www.thebigthrill.org/2015/07/international-thrills-an-interview-with-qiu-xiaolong-by-layton-green/>

¹⁰² SHEPHARD, Richard. „Authors...An Interview with Maj Sjöwall.“ [online].

<https://web.archive.org/web/20070928084446/http://www.collins-crime.co.uk/authors/interview.aspx?id=674&aid=7421>

Najviac ho na nich zaujalo nasledovné: „*Takže napätie nepramení len z otázky, kto spáchal zločin, ale tiež z takmer nemožnej misie potrestať zločinca navzdory komplikovanému zápasu so štátnym aparátom.*“¹⁰³ V súčasnosti však zápas vyšetrovateľa s autoritami nie je ničím neobvyklým ani v západnej kriminálnej beletrii, a to hlavne v policajných detektívkach, ktoré bežne zachytávajú konflikty medzi políciou a politickou mocou.¹⁰⁴ Podľa odborníčky na kriminálnu beletriu Lee Horsley ide v prípade policajných detektívok o „*príbehy, ktoré smerujú k odhaleniu bezprávia a úpadku oficiálnej mašinérie zákona a poriadku.*“¹⁰⁵ Pre ilustráciu budú v nasledujúcich odsekoch uvedené niektoré konkrétne príklady spoločenských tém a kritiky v diele.

V knihe *Death of a Red Heroine* môžeme vidieť napríklad kritiku zneužívania politickej moci. Chen a Yu kritizujú deti politických kádrov, ktoré si myslia, že im všetko prejde a zneužívajú privilégiá, ktoré majú len vďaka svojmu rodinnému zázemiu. Takými sú napríklad vrah Wu Xiaoming a jeho komplic Guo Qiang. Veľkú nespravodlivosť vidíme aj v poslednej kapitole, pretože obaja sú síce potrestaní, ale nie za zločin, ktorý spáchali. Namiesto vraždy sú odsúdení za kriminálnu činnosť a úpadok pod vplyvom západnej buržoáznej kultúry a obaja páchatelia, z ktorých jeden vôbec nebol vrahom, sú popravení ako výstraha. Nakoniec vláda tento prípad použije na rozpútanie kampane proti západným buržoáznym vplyvom.

V románe je venovaná pozornosť aj násiliu páchanému počas Kultúrnej revolúcie a jej dopadu na životy ľudí v prítomnosti. Často sa spomína prenasledovanie intelektuálov a podnikateľov za Kultúrnej revolúcie. Jadrový vedec, ktorý objavil mŕtve telo Guan, bol kritizovaný ako buržoázný intelektuál a rok strávil za mrežami. Jedna z postáv, Wei Hong, staršia pani, dokonca označuje Kultúrnu revolúciu ako „*celonárodnú katastrofu*“. Jej jediný syn bol kritizovaný ako kontrarevolucionár a poslaný do pracovného tábora v Qinghai (青海省 Qīnghǎi Shěng), odvtedy sa nevideli. Aj otec inšpektora Chena bol v tej dobe uväznený a bitý za svoje kapitalistické tendencie, na následky čoho mal poškodené zdravie a veľmi skoro umrel. Vo všetkých

---

¹⁰³ WASSERSTORM, Jeffrey. „Shanghai Mysteries: A Q&A with Qiu Xiaolong.“ [online]. <http://blog.lareviewofbooks.org/chinablog/shanghai-mysteries-qa-qui-xiaolong/>

¹⁰⁴ QIU, Xiaolong, YAN, Ying. „Death of a Red Heroine; A Loyal Character Dancer; When Red Is Black.“ s. 77.

¹⁰⁵ RZEPKA, Charles a HORSLEY, Lee. *A Companion to Crime Fiction*. s. 180.

troch románoch takmer každá z postáv, hlavných i vedľajších, má za sebou podobnú tragickú minulosť.

Inšpektorovi Chenovi sa javí priam absurdné, ako politika formovala a stále formuje životy ľudí. Prvý vzťah Guan Hongying s mužom menom Lai Guojun skončil vynúteným rozchodom, pretože Komunistickej strane sa nepáčilo, že by „národná vzorová pracovníčka“ mala mať vzťah s človekom, ktorého strýko bol popravený ako kontrarevolucionár počas pozemkovej reformy v 50. rokoch. Pre Guan nebolo politicky korektné zapliesť sa s mužom s takýmto rodinným zázemím. Aj keď jej to veľmi ublížilo, rozišla sa s ním a dala prednosť politickej kariére. V súvislosti s tým sa v knihe spomína pokus o ovládanie mäs za Kultúrnej revolúcie prostredníctvom *Lei Fengovho denníku* (雷锋日记 Léifēng rìjì, 1963), v ktorom je zachytený Lei Fengov (Léi Fēng, 1940-1962) obdiv Mao Zedonga a jeho obetavé skutky s cieľom podporiť revolučného ducha ľudu. V 80. rokoch 20. storočia bol tento denník odhalený ako kolektívne dielo tímu profesionálov pracujúcich pre komunistickú propagandu.

Kniha tiež poukazuje na skutočnosť, že ľudia si v súčasnosti bohužiaľ na prvom mieste vážia peniaze a stávajú sa čoraz viac bezcitnými. Z komunistického sloganu „hľadme vpred“ alebo „hľadme do budúcnosti“ (向前看 xiàng qián kàn) sa stala slovná hračka, čínske slovo „budúcnosť“ bolo zamenené za rovnako znejúce slovo „peniaze“ a význam sa zmenil na „hľadme za peniazmi“ (向钱看 xiàng qián kàn). Táto fráza sa objavuje v prvej aj tretej knihe, napríklad keď Chen musí zaplatiť nemocnici nemalú zálohu, aby mohli jeho matku hospitalizovať. Rozmýšľa, čo sa stane s tými, ktorí na to nemajú finančné prostriedky ani žiadne kontakty. „V 90. rokoch sa každý hnal za peniazmi. Xiang qian kan, čiže hľadme do budúcnosti, revolučný politický slogan, dostal nový význam, keďže qian môže znamenať peniaze, ale aj budúcnosť. V dobe trhovej ekonomiky ani nemocnice neboli výnimkou. Doktori a sestry boli tiež len ľudia. Ich platy záviseli na výnosoch nemocnice.“¹⁰⁶

Morálny úpadok čínskej spoločnosti v 90. rokoch je jednou z hlavných tém knihy. Guan Hongying, ktorá pod vplyvom režimu potláčala svoje túžby, im nakoniec podľahla a sama na seba privolala svoju skazu. Dobrovoľne pózovala nahá svojmu milencovi, často aj na vysoko obscénnych záberoch. Navyše sa zaplietla so ženatým

---

¹⁰⁶ QIU, Xiaolong. *The Inspector Chen Collection 1-3: When Red is Black*. Kindle edícia. Umiestnenie: 15224-15227, 94%. Vlastný preklad.

mužom o ktorom vedela, že mal okrem nej hromadu ďalších mileniiek. Na inom mieste románu je seržant Yu šokovaný názormi bývalej Wuovej modelky a milenky, ktorú vypočúva. Nevie pochopiť, že nemala žiadne výhrady proti nemanželskému pomeru. Podľa nej žijú v novej dobe, striedanie partnerov pre ňu nie je o nič zvláštnejšie ako striedanie oblečenia a posmešne sa vyjadruje, že podľa kníh Konfucia (孔夫子 Kǒng Fūzǐ, 551-479 p. n. l.) už snáď v súčasnosti nežije nikto. Mladé ženy sa uchylujú k prostitúcii, pretože si tak zarobia omnoho viac ako poctivou cestou. Ako verejné tajomstvo sa v románoch opisujú karaoke bary, ktoré začali ako nevinné podniky. Postupne prijímali dievčatá, ktoré mali na počiatku za úlohu spievať a zabávať sa spolu s hosťami, no postupom času rozšírili sortiment poskytovaných služieb aj o prostitúciu. Táto skutočnosť je podrobnejšie rozobraná v druhej a tretej knihe, kde Chen kvôli prípadu spolupracuje s majiteľom karaoke baru. Jedna z dievčat, Biely obláčik, je inteligentná mladá žena, ktorá študuje na univerzite, ale týmto spôsobom si musí privyrábať na živobytie, pretože jej rodičia prišli o prácu.

Sociálny problém, ktorý je opakovane zobrazovaný vo všetkých troch románoch, je nedostatok dostupného bývania, ktorý má v Šanghaji dlhú históriu. Sú tu pasáže venované vývoju mesta Šanghaj z rybárskej osady na jedno z najprosperujúcejších miest východu, do ktorého prúdili zahraniční investori a provinční pracovníci z rôznych kútov Číny. Keď sa vlády v roku 1949 ujali komunisti, Mao Zedong podporoval veľké rodiny, často i prostredníctvom rôznych výhod. Netrvalo dlho a prejavil sa nedostatok miesta na bývanie, dvoj či trojgeneračné rodiny žili stiesnené v jednej miestnosti.

Ďalej sa v diele objavuje kritika nedostatočnej slobody v umení a cenzúry. Tajomník Li napríklad požiada Chena, aby vedenie vopred informoval, ak by nejaká z jeho básní mala byť publikovaná v novinách, aby sa mohli uistiť, že je politicky korektná, s čím musí Chen len neochotne súhlasiť. Nesloboda v literatúre sa stáva ústrednou témou v tretej knihe, *When Red Is Black*, kde je kvôli rukopisu zavraždená bývalá členka Červených gárd, neskôr disidentka Yin Lige.

Okrem kritiky korupcie, cenzúry, morálneho úpadku, prostitúcie a nedostatku obytných priestorov romány upozorňujú i na ďalšie problémy krajiny, napríklad infláciu, nezamestnanosť, znečistenie riek, dopravné zápchy či ilegálnych vyšahovalcov. Dielo Qiu Xiaolonga skutočne nie je iba obyčajnou napínavou detektívkou, ale podáva aj vyčerpávajúci obraz spoločenských problémov v jeho rýchlo sa meniacej vlasti. Aj

samotné romány Qiu Xiaolonga museli prejsť cenzúrou, aby mohli byť vydané v Číne. Boli zmenené všetky názvy ulíc a odstránené politicky citlivé slová či celé vety.¹⁰⁷ V čínskej verzii sa príbehy neodohrávajú v Šanghaji, ale v „meste H“. Kvôli ideologickým konotáciám titulu knihy *When Red Is Black* bol román v Číne vydaný pod názvom *Lige zo shikumenu*¹⁰⁸¹⁰⁹ (石库门骊歌 Shíkùmén Lígē; Šanghaj, 2005).¹¹⁰

4.4 Kompozícia

Z hľadiska vonkajšej kompozície román *Death of a Red Heroine* pozostáva zo štyridsiaticich nepomenovaných kapitol. V starej čínskej kriminálnej beletrii majú kapitoly pútavé názvy, ktoré predstavujú čitateľovi všetky kľúčové udalosti odohrávajúce sa v danej kapitole, preto sú tieto názvy pomerne obsiahle. V *Slávnych prípadoch sudcu Ti* (1949) napríklad štvrtá kapitola nesie až devätnásťslovný názov – „V prestrojení za liečiteľa sudca Ti navštíví pacientku u nej doma; stretnutie s nemým dievčatkom v ňom prebudí podozrenie“. V západnej tradícii je pomenovanie kapitol voľnejšie, závisí od autora, či sa rozhodne kapitoly pomenovať. Obecné sú názvy omnoho kratšie, v Doylovom románe *Pes baskervillský* (1902) má napríklad tretia kapitola titul „Problém“. Podobne slovami šetrí aj Agatha Christie v románe *Vražda v Orient exprese* (1934), piata kapitola nesie prostý ale výstižný názov „Zločin“. V súčasnej západnej tvorbe sa od pomenovaných kapitol upustilo, známi autori detektívok ako James Patterson (1947), Tana French (1973), John Grisham (1955) alebo Michael Connelly (1956) nanajvýš kapitoly očísľujú, rovnako ako Qiu Xiaolong.

Od príbehov zo súdneho prostredia sa román Qiu Xiaolonga líši nie len otvorením kapitoly ale aj jej zakončením. V príbehoch o sudcoch končí kapitola spravidla v najnapínavejšom momente, buď nejakou dôležitou otázkou alebo šokujúcim zistením s príslubom dopovedania v ďalšej kapitole. Táto tradícia vznikla vďaka tomu, že rozprávači vyberali od ľudí peniaze predtým, než začali rozprávať ďalšiu kapitolu. Potrebovali ľudí dostatočne nalákať, aby boli ochotní platiť.¹¹¹ V *Death of a Red Heroine* a ďalších dvoch románoch sa väčšina kapitol nekončí napínavo, pretože veľa

¹⁰⁷ BLACK, Cara. „At Home Online: Interview with Qiu Xiaolong by Cara Black.“ [online]. <https://web.archive.org/web/20031220064251/http://www.mysteryreaders.org/athomeqiu.html>

¹⁰⁸ *Shikumen* (石库门 shíkùmén) je pomenovanie tradičného šanghajskeho domu, ktorý kombinuje prvky západnej a čínskej architektúry. Prvé domy tohto typu sa objavili v 60. rokoch 19. storočia v Šanghaji.

¹⁰⁹ Vlastný preklad titulu.

¹¹⁰ FRENCH, Howard W. „For Creator of Inspector Chen, China Is a Tough Case to Crack.“ [online]. <http://www.nytimes.com/2007/04/07/world/asia/07qiu.html>

¹¹¹ SHI, Yukun. *Príběhy soudce Paoa aneb záhada císařského paláce*. s. 187.

z nich ani žiadne napätie neobsahuje. Digresívne kapitoly prevažujú nad kľúčovými, teda tými, čo prinášajú výrazný zvrät v deji. Často sú hranice kapitol totožné s hranicami dní, postavy odchádzajú po namáhavom dni z práce domov, prípadne sa kapitola končí večerou v meste, rozlúčkou alebo uložením sa na spánok. Kapitoly, v ktorých vystupuje ako ústredná postava inšpektor Chen, sa obvykle končia jeho úvahami o nespravodlivosti zákonov, o minulosti obetí alebo o jeho vlastnej vytrvalosti vo vyšetrowaní. Inokedy si Chen zasa napíše báseň, ktorou je kapitola uzavretá. „Cliffhangery“ sa väčšinou objavujú až v záverečných kapitolách. Typickým „cliffhangerom“ je koniec tridsiatej tretej kapitoly v druhom románe, *A Loyal Character Dancer*, kedy sú Chen, jeho kolegyňa a nedávno objavená nezvestná Wen Liping obklúčení asi tuctom ozbrojených gangstrov, a Chenovi ostáva v zbrani už len jedna guľka.

Román nemá formu obrátenej detektívky typickú pre príbehy zo súdneho prostredia. Tomuto tvrdeniu by sa dalo oponovať tým, že už v pätnástej kapitole, teda ešte v prvej polovici príbehu, sa potvrdí, že tajomnú správu v tú noc, keď bola zavraždená Guan Hongying, zanechal Wu Xiaoming a tiež fakt, že spolu dovolenkovali a dokonca zdieľali spoločnú izbu. Okrem toho má Wu vlastné auto a dobre sa vyzná v oblasti okolo kanálu Baili, kde bolo telo objavené. Ani on sa nevyhol prevýchove a pár rokov svojho života strávil na vidieku neďaleko odtiaľ. Chen a Yu sú si čoskoro istí, že vrahom je on, a po zvyšok príbehu sa snažia objaviť motív, jednoznačný dôkaz a vyvrátiť Wuove alibi. Avšak, v obrátenej detektívke je vždy na začiatku predstavený zločin a s určitosťou aj zločinec, ktorý ho spáchal. V tomto príbehu si nemôžeme byť úplne istí, že vrahom je Wu, až do rozuzlenia v tridsiatej ôsmej kapitole. Až na konci románu sa dozvedáme, prečo a akým spôsobom Wu Xiaoming spáchal vraždu, zatiaľ čo v príbehoch zo súdneho prostredia tieto fakty odhaľovala už prvá kapitola.

V *Death of a Red Heroine*, rovnako ako v ďalších dvoch románoch, sú výrazné digresie od základnej dejovej línie, čo je vlastnosť typická pre staré čínske príbehy zo súdneho prostredia, avšak menej pre západnú tradíciu. Okrem básní je dej v týchto detektívkach prerušovaný pasážami z histórie, politiky či filozofie, starými čínskymi povestami a porekadlami. Autor s nami zdieľa aj vedomosti týkajúce sa čínskej kuchyne, tradičnej medicíny a architektúry. Tieto detektívky obsahujú dokonca viac odbočení, než príbehy zo súdneho prostredia. Tým pádom je v nich viditeľne menej akcie, najmä v porovnaní so západnými detektívkami.

Nedá sa prehliadnuť, že sa v knihách vo veľkej miere objavujú básne. Tie pochádzajú buď od inšpektora Chena samotného, alebo od niektorého z klasických čínskych básnikov, výnimkou však nie sú ani zahraniční autori ako Matthew Arnold (1822-1888) či T. S. Eliot (1888-1965), ktorý je mimochodom Chenovým básnickým vzorom. Dej je prerušený básňou napríklad vtedy, keď Chenovi situácia pripomenie istú báseň alebo vlastné dojmy zo situácie pretvorí v zopár veršov. Uprostred preplneného autobusu počuje mrzutých spolucestujúcich, ako si o ňom šepkajú niečo nepekné, pretože má na sebe policajnú uniformu. Uvedomuje si, že medzi ľuďmi nie je obľúbený a premýšľa nad mŕtvou Guan a nad klebetami, ktoré sa o nej šíria medzi susedmi. Vie, že ľuďmi sa nedá zabrániť v ohováraní a v súvislosti s tým mu napadá báseň, ktorú napísal básnik Lu You (陆游 Lù Yóu, 1125-1209) z dynastie Song:

Kto dokáže ustrážiť príbehy po tom, čo umrie?

*O romániku generála Caia už celá dedina horlivo diskutuje.*¹¹²

Inšpektor Chen s obľubou cituje básnikov a používa vlastné básne aj ako nástroj na flirtovanie. Sám autor priznáva, že vkladáním básní sa snažil úmyselne napodobniť tradičnú čínsku beletriu: „*Poézii imitujem klasické čínske romány, v ktorých sa básne objavovali v každej kapitole, často na jej začiatku a konci, niekedy tiež pri predstavení novej postavy.*“¹¹³ Celý príbeh je nakoniec uzavretý dvojverším od neznámeho autora o zodpovednosti človeka za vlastnú krajinu, ktoré Chena naučil jeho otec.

Mnoho pasáží objasňuje prvky čínskej kultúry, napríklad sviatočné zvyky, ako jedenie ryby počas Jarného festivalu (春节 Chūnjié). Rovnako v knihe nájdeme aj poznatky o čínskych poverách, napríklad, že ropucha, sova húkajúca zavčas ráno alebo dotknutie sa mŕtvoly prinášajú smolu. Seržant Yu sa narodil v roku draka, čo je naopak považované za šťastné znamenie. V inej pasáži sa zoznámime so zvyklosťami etnika Dai (傣族 Dǎizú) žijúceho v provincii Yunnan (云南省 Yúnnán Shěng) alebo s cvičením *tuishou* (推手 tuīshǒu), ktoré je súčasťou čínskeho bojového umenia *taiji*. Knihy ponúkajú i náhľad do čínskeho kulinárskeho umenia, pri čom sú použité aj

---

¹¹² Tamtiež. s. 96. Vlastný preklad.

¹¹³ WONG, Edward. Q. and A.: „Detective Novelist Qiu Xiaolong on Chinese Corruption.“ [online]. <https://sinosphere.blogs.nytimes.com/2013/12/24/q-and-a-detective-novelist-qiu-xiaolong-on-chinese-corruption/>

pôvodné čínske názvy surovín a jedál vo forme pinyinu bez tónov, napríklad *jicai*.¹¹⁴ Vo všetkých troch románoch je popisovaná architektúra domov vystavaných v spomínanom štýle *shikumen* alebo architektúra rôznych čínskych chrámov. Vo zvýšenej miere sa v diele objavujú aj citáty Konfucia a pasáže venované konfucianizmu (儒教 Rújiào).

V úryvkoch, ktoré sa venujú histórii, sa dozvedáme napríklad o tzv. „tanci vernosti“¹¹⁵ (忠字舞 zhōngzìwǔ), čo bol jediný oficiálne povolený druh tanca počas Kultúrnej revolúcie, alebo fakty o vysídľovaní „vzdelanej mládeže“ (知青 zhīqīng) na prevýchovu na vidiek, kde sa mali učiť od chudobných roľníkov. Chenove vyšetovanie v Kantone prerušuje pasáž o histórii tohto mesta. Ďalšou vsuvkou sú krátke životopisy významných osobností, ako napríklad život básnika Gao Shi (高适 Gāo Shì, 706-765) a jeho vojenská kariéra.

Otec seržanta Yua je známy tým, že svoje rozprávanie schválne predlžuje cez nekonečné odbočenia. Keď zhodnotíme tvorbu Qiu Xiaolonga, autor je na tom s postavou starého Yua veľmi podobne. Do svojich detektívnych románov dokázal vniesť pôsobivý lokálny kolorit, ktorý dáva čitateľovi možnosť lepšie porozumieť charakteru čínskej spoločnosti a jej každodennému životu v minulosti i súčasnosti.

4.5 Postavy

Počet postáv v *Death of a Red Heroine* je nižší ako v príbehoch zo súdneho prostredia a vzťahy medzi nimi sú jednoznačnejšie a ľahko zapamätateľné. Je pravda, že ako policajná detektívka má v porovnaní s inými subžánrami západnej kriminálnej beletrie viac postáv, kvôli množstvu vypočúvaných osôb, ale keďže sa dej sústreďuje iba na jeden zločin, ich počet je stále viditeľne nižší ako v starej čínskej literatúre, kde sudcovia riešili viacero zločinov súčasne. Pre zachytenie podobností s východnou či západnou tradíciou budú nasledujúce podkapitoly venované jednotlivým vybraným postavám. Na postavách môžeme pozorovať prevažne západné stereotypy, čo bude zrejme výsledkom autorovej záľuby v čítaní klasických západných detektívok, najmä Sherlocka Holmesa, ktorého príbehy tajne čítal už na strednej škole, a aj v súčasnosti

---

¹¹⁴ 荠菜 (jìcài), čiže Pastierska kapsička – liečivá rastlina, ktorej listy, kvety aj semená sa používajú pri príprave jedál. Bežne sa používa v Šanghaji a okolí ako súčasť pokrmov.

¹¹⁵ Vlastný preklad. Tento tanec bol súčasťou kultu Mao Zedonga a ľud ním vyjadroval, že ich mysle aj srdcia sú plné nekonečnej lásky k Maovi.

naďalej patria medzi jeho najobľúbenejšie.¹¹⁶ Okrem toho sú v románoch využité aj prvky psychologickkej prózy, na ktorú má vplyv najmä západná freudovská psychoanalýza. Tá sa do Číny dostala vďaka prekladom Freuda v prvej polovici 20. storočia a po roku 1976 sa znova vracia do literárnej tvorby.¹¹⁷ Väčšina postáv v týchto detektívkach je nejakým spôsobom psychicky poznačená, či už nefungujúcimi vzťahmi, nenaplnenými túžbami, stratou blízkej osoby, alebo iným nešťastím z doby Kultúrnej revolúcie, s ktorými sa postavy snažia vyrovnáť. Duševný život postáv je dobre vykreslený, čím sa romány výrazne odlišujú od tradičných čínskych príbehov zo súdneho prostredia.

4.5.1 Inšpektor Chen Cao

Príbehy zo súdneho prostredia boli čiastočne založené na skutočných udalostiach, a aj hlavný hrdinovia mali predlohu v ozajstných historických osobnostiach. Z dochovaných historických správ vieme, že sudca Bao, vlastným menom Bao Zheng (包拯 Bāo Zhěng, 999-1062), bol naozaj štátnikom v 11. storočí za vlády štvrtého cisára dynastie Song, Renzonga (仁宗 Rénzōng, 1010-1063). Rovnako aj sudca Di (狄仁杰 Dí Rénjié, 630-700) bol známou osobnosťou počas vlády dynastií Tang (唐朝 Tángcháo, 618-907) a Zhou (周朝 Zhōucháo, 690-705). Fiktívny hlavný hrdina Qiu Xiaolongových detektívok nemá predlohu v skutočnom policajtovi, avšak, jeho životný príbeh je čiastočne založený na živote samotného autora. Najvýraznejšie autobiografické prvky sa týkajú Chenovej mladosti, štúdia a lásky k literatúre, až na drobné obmeny je jeho život pred policajnou kariérou totožný s autorovým.

Tak ako v západných dielach, kde autori často dokazujú svoje vedomosti z rôznych odborov cez postavy, aj Qiu Xiaolong podáva svoju znalosť čínskej i zahraničnej literatúry prostredníctvom inšpektora Chena. Chenova záľuba v literatúre samozrejme nie je len tak pre zábavu, ale pomáha mu v riešení prípadov. Analytické schopnosti a výnimočnú znalosť ľudského správania, ktoré získal štúdiom čínskej a zahraničnej literatúry, uplatňuje pri riešení zločinov. Západné psychoanalytické metódy využíva napríklad na psychologický rozbor vraha, snaží sa určiť, čo to bolo za človeka, aké mohol mať životné skúsenosti, čo ho viedlo k útoku a podobne.¹¹⁸

¹¹⁶ GREEN, Layton. „International Thrills: An interview with Qiu Xiaolong by Layton Green.“ [online]. <http://www.thebigthrill.org/2015/07/international-thrills-an-interview-with-qiu-xiaolong-by-layton-green/>

¹¹⁷ ZHANG, Jingyuan. „Psychoanalysis in the Chinese Context.“ s. 8.

¹¹⁸ VELIE, Alan R. „The Detective Novels of Qiu Xiaolong.“ s. 56.

„Pripomína viac hlbokomyseľného a všímavého detektíva z anglickej tradície než policajta vybaveného modernou technológiou a zbraňami.“¹¹⁹

Na rozdiel od príbehov zo súdneho prostredia, Qiu Xiaolongove detektívky ponúkajú náhľad do inšpektorovho súkromia. Medzi jeho záujmy patrí písanie básní, čítanie, bojové umenie *taiji* alebo varenie. Aj prostredníctvom analýzy jeho milostných, rodinných a ďalších vzťahov a vnútorných myšlienok má čitateľ možnosť bližšie pochopiť osobnosť hlavnej postavy, podobne ako je to možné u detektívov v západnej tradícii.

Chen má v sebe viacero vlastností drsných západných detektívov. Ako to býva v modernej čínskej kriminálnej beletrii zvykom, autor obchádza socialistický ideál tímovej práce tým, že z Chena robí vrchného inšpektora a zároveň veliteľa špeciálnej jednotky. Má tak väčšie právomoci a v mnohom sa podobá na typického západného súkromného detektíva. Veľa práce robí sám, niekedy tajne, ženie ho vlastná iniciatíva a nie vždy hlási všetky svoje kroky nadriadeným a ostatným členom svojej jednotky. Je ochotný klamať i ukrývať dôkazy, ale vždy len ak to má slúžiť pre vyšší cieľ a je to nevyhnutné pre dosiahnutie spravodlivosti. Chen často vďaka ľsti získava potrebné informácie a neraz spolupracuje aj s kriminálnikmi. Podľa bežného policajného postupu by mal prostitútku a ilegálnu prísťahovalkyňu Xie Rong nahlásiť miestnej polícii v Kantone, on jej ale za poskytnuté informácie sľúbi, že to neurobí. Uvedomuje si, že ak chce byť vo svojom boji za spravodlivosť úspešný, potrebuje byť flexibilný a poznať situáciu vo svojej komunite, ale i v jej podsvetí. Preto si aj majiteľa karaoke baru Gua, ktorý spolupracuje s triádami a ponúka vo svojom bare sexuálne služby, necháva ako spojku medzi týmito dvoma svetmi. Vrchol jeho opovážlivosti vidíme v tretej knihe, *When Red Is Black*, keď so seržantom Yu konečne nájdú vraha Yin Lige a ukradnutý rukopis anglicky písaného románu o zločinoch Kultúrnej revolúcie. Chen sa počas výsluchu vytratí aj s rukopisom, ktorý si tajne prekopíruje a schová. Ako predpokladal, originál zabaví Vnútna bezpečnosť a zakáže sa o ňom zmieňovať v novinách. Chen im samozrejme neprezradí, že má jeho kópiu. Uvažuje nad tým, aké plány s ním asi mala obeť. V rýchlo sa meniacej Číne by vydanie tohto románu o päť až desať rokov vôbec nemuselo byť také nereálne, a preto si rukopis ponechal.

---

¹¹⁹ QIU, Xiaolong, YAN, Ying. "Death of a Red Heroine; A Loyal Character Dancer; When Red Is Black." s. 77.

Všetky vyššie uvedené prvky, od zatajovania informácií až po spoluprácu so zločincami, sú typické pre západné policajné detektívky. Hlavné postavy sú obvykle liberálne, čo sa týka určitých zákonov, majú svoj vlastný význam morálnej zodpovednosti, slobody či spravodlivosti. Peter Messent, odborník v oblasti modernej americkej literatúry a kriminálnej beletrie, všeobecne charakterizuje protagonistu policajnej detektívky takto: „[...]hodnoty – často by sme ich mohli nazvať progresívne – ho vedú k hlbokému spytovaniu systému, a ktorého nezávislosť a inteligencia dištancujú policajta od väčšej policajnej skupiny, ktorej je sám súčasťou.“¹²⁰ Sudcovia v príbehoch zo súdneho prostredia potrestajú každý priestupok, inšpektor Chen naopak neraz necháva prehrešky nepotrestané, ak to má podľa neho morálne opodstatnenie. Je pravda, že aj sudcovia občas používali lož a úskoky, keď potrebovali vynútiť priznanie od niekoho, kto odolával mučeniu, nikdy sa však nespoločovali so zločincami, pokiaľ to neboli zločinci, čo sa dali na cestu pokánia. Taktiež v žiadnom prípade nepáchali protizákonné činy.

Západní detektívi z ranného obdobia a zlatého veku detektívok boli známi svojou prehnanou teatrálnosťou. Chen si tiež necháva veľa faktov pre seba a neskôr, na prekvapenie všetkých prítomných, ich hrdo predostrie pri porade špeciálnej jednotky. Seržant Yu potom uvažuje, či si to jeho šéf úmyselne nechával až na túto príležitosť, „možno ako v tých západných detektívkach, ktoré Chen prekladal.“¹²¹

Na postave inšpektora Chena môžeme pozorovať určité črty, ktoré by sa dali podľa Kinkleyho považovať za náznak východnej tradície. Má vysoké vzdelanie, ktoré mu zabezpečilo sľubnú kariéru policajta a stúpajúceho komunistického kádra. Avšak, táto skutočnosť vyplýva skôr z reformnej politiky Deng Xiaopinga, ktorej následkom sa kvalitné vzdelanie stalo základným kritériom kariérneho postupu. Chen pochádza z rodiny, ktorá bola silno ovplyvnená konfucianizmom a budhizmom, svoje rozhodnutia preto robí predovšetkým v súlade s týmito dvoma učeniami, aj keď nie vždy mu to ide úplne ľahko. Ako vrchný inšpektor musí hľadať spravodlivosť a potrestať vraha, nech je ním ktokoľvek, pokojne aj syn dôležitého kádra. Cíti sa previnilo, že usadenie sa a založenie rodiny nie je jeho priorita, ale ospravedlňuje si to tým, že aj podľa Konfucia je oddaná služba vlasti dôležitejšia ako synovská oddanosť. Aj keď robí veľa vecí po svojom, v rozpore so zaužívanými zásadami, vždy je to s cieľom slúžiť vlasti, a teda aj

---

¹²⁰ RZEPKA, Charles a HORSLEY, Lee. *A Companion to Crime Fiction*. s. 180.

¹²¹ QIU, Xiaolong. *Death of a Red Heroine*. s. 114.

Komunistickej strane. Podobne ako sudcovia v príbehoch zo súdneho prostredia je pre dosiahnutie spravodlivosti ochotný obetovať všetko, dokonca aj vlastnú kariéru a tiež mu hrozí nebezpečenstvo zo strany autorít, s ktorými musí zápasiť. Rovnako ako oni bol aj neprávom obvinený. Istý minister po tom, čo videl skutočného sudcu Di pri práci, poznamenal na jeho účet slovami Konfucia: „*Dobrotu človeka možno rozoznať vďaka jeho porážke.*“¹²² Tieto slová by sme mohli rovnako použiť aj v prípade inšpektora Chena. Ani táto podobnosť však nie je dostatočným dôkazom, že ide o vplyv východnej tradície, pretože policajné detektívky často zachytávajú konflikty medzi políciou a vyššími autoritami, ako bolo uvedené v podkapitole pojednávajúcej o spoločenskej kritike.

Napriek určitým podobnostiam s príbehmi zo súdneho prostredia môžeme na postave inšpektora Chena vidieť hlavne západné vplyvy. Qiu Xiaolong sa o Chenovi vyjadruje, že je to „*skôr moderný antihrdina, než hrdina [...] Súčasne je to človek oboznámený s konfliktnými hodnotami a ideológiami svojej doby, viac-menej symbolizuje spoločnosť v období zmien.*“¹²³ Chen osciluje medzi konzervatívnym a liberálnym presvedčením, medzi komunizmom a kapitalizmom a vďaka svojej nerozhodnosti a vnútorným zápasom sa stáva symbolom pre celú čínsku spoločnosť v období reforiem na konci 20. storočia. Okrem toho pôvodne dobré zámery dosahuje často rozporuplnými metódami, a preto je ťažké zrovnávať ho so sudcami, ktorí boli kladnými hrdinami v pravom slova zmysle.

4.5.2 Seržant Yu Guangming

V západnej tradícii mal spravidla detektív svojho asistenta, ktorý je zároveň rozprávačom príbehu. Je to kvôli detektívovej genialite – „*Je výnimočne bystrý a veľmi rýchlo si všimá stopy a robí závery, ktoré by čitateľa, ak by ich poznal, veľmi rýchlo naviedli na správne riešenie.*“¹²⁴ Stratilo by sa tak všetko napätie. Aj keď je síce inšpektor Chen obdarený schopnosťami výnimočného detektíva, seržant Yu v týchto detektívkach neplní úlohu rozprávača. Zachováva sa zreteľná hranica medzi rečou rozprávača a postáv. Rozprávanie je v tretej osobe minulého času a rozprávač je vševediaci, dobre pozná a popisuje aj vnútorné myšlienky postáv. Z Chenovej mysle

---

¹²² Wikipedia contributors. „Di Renjie.“ [online]. https://en.wikipedia.org/wiki/Di_Renjie
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Di_Renjie&oldid=790902316

¹²³ BLACK, Cara. „At Home Online: Interview with Qiu Xiaolong by Cara Black.“ [online].
<https://web.archive.org/web/20031220064251/http://www.mysteryreaders.org/athomeqiu.html>

¹²⁴ DANYTE, Milda. *Introduction to the Analysis of Crime Fiction: A User-Friendly Guide*. s. 8.

však neodhaľuje vždy všetko, lebo úplným prezradením jeho zámerov by pokazil ne jeden šokujúci objav. Pretože zámerne skrýva informácie a snaží sa tak čitateľa zvieť zo stopy, ide zároveň o nespoľahlivého rozprávača, ktorý je pre kriminálnu beletriu typickou kategóriou.¹²⁵ V príbehoch zo súdneho prostredia je rozprávanie tiež v tretej osobe, ale rozprávač je objektívny, tzv. „oko kamery“, teda zobrazuje iba činy postáv, nie ich vnútro. Psychiku sprostredkúva len cez ich konanie a rozhovory.

Asistent detektíva v západnej detektívke je tradične o niečo pomalší. Nie je vyslovene hlúpy, len je to muž priemernej inteligencie, ktorý robí unáhlené závery a zle si vysvetľuje dôkazy.¹²⁶ Ani seržant Yu nie je výnimkou. Na začiatku vyšetrovania vraždy Guan Hongying prednesie svoju teóriu, že ju zavraždil taxikár, keďže sa jej telo našlo na odľahlom mieste. Tejto teórie sa dlhší čas pridŕža, pretože kedysi dávno už podobný prípad riešil, dokonca iniciatívne vyšetruje v šanghajských taxislužbách. Vo všetkých troch románoch často prehliada dôležité stopy a pri vypočúvaní mu súvislosti nenaskakujú takou rýchlosťou ako Chenovi. Yu však robí svoju prácu poctivo, a keď ho Chen trochu nasmeruje, jeho snaha vždy prinesie úspech. Yu sám seba považuje za jednoduchého, obyčajného človeka a obyčajného policajta, ktorý sa nemôže zrovnávať s inšpektorom Chenom a ktorý zrejme nikdy neurobí diery do sveta.

Yu má nižší spoločenský status než inšpektor Chen, v tomto smere ho nemôžeme zrovnávať s doktorom Watsonom. Nemá vysokoškolské vzdelanie, pretože počas Kultúrnej revolúcie musel odísť na vidiek do provincie Yunnan. Keď sa vrátil, zdedil po svojom otcovi miesto na polícii. Bez vzdelania a kontaktov mohol iba snívať o úžasnej kariére. Nie je ani členom Komunistickej strany ako Chen, je skrátka len radový policajt zarábajúci minimálnu mzdu, na policajnej stanici nemá takmer žiadne slovo a už veky je na zozname čakateľov na pridelenie bývania. Napriek nižšiemu spoločenskému postaveniu seržant Yu neostáva iba oddaným Chenovým poskokom, v priebehu prvej knihy sa z nich stávajú veľmi dobrí priatelia na úrovni Holmesa a Watsona či Poirota a Hastingsa. Dôkladná charakterizácia postavy Chenovho asistenta opäť naznačuje odklon od východnej tradície, v ktorej sú postavy asistentov výnimočne viac rozvinuté.

Yu sa na Chena spočiatku díva s nevôľou, závidí mladšiemu a neskúsenému inšpektorovi jeho postavenie a vlastný byt. Tiež ho vyložene otravuje sústavné Chenove

---

¹²⁵ ORTEGA, Andrea R. *Relying on the Unreliable. Narrative Strategies in Crime Literature. Agatha Christie's The Murder of Roger Ackroyd.* s. 21

¹²⁶ DANYTE, Milda. *Introduction to the Analysis of Crime Fiction: A User-Friendly Guide.* s. 9.

citovanie nejakého dávno mŕtveho básnika pri bežných rozhovoroch a ešte viac uprostred vyšetrovania. Zlom nastáva vtedy, keď sa ho Chen zastane pri porade, kde komisár Zhang navrhne vyradenie Yua z ich špeciálnej jednotky, lebo podľa neho neodvádza dobrú prácu. Yu je týmto Chenovým zásahom ohromený. Na podnet svojej ženy Chena pozve k nim domov na večeru, kde sa ľady medzi nimi prelomia, a Yu sa začne na Chena pozerat' s obdivom, pretože v ňom vidí čestného a múdreho policajta, ale zároveň správneho chlapíka. Pripijú si na to, že vo vyšetrovaní budú pokračovať napriek všetkým politickým prekážkam, navyše sami seba vyhlásia za tím. Yu sa potom nikdy nest'ážuje na to, že je zatienený vrchným inšpektorom, pretože podľa neho v radoch polície neostáva mnoho šéfov, ako je Chen. Pokladá sa za šťastného, že môže byť práve jeho partnerom, takže napriek ich zblíženiu nie sú narušené tradičné čínske hierarchické vzťahy. Chen je so svojim asistentom tiež nadmieru spokojný a berie ho ako svojho priateľa. V druhej knihe sa Chen, ktorý má na policajnej stanici podstatne vyššiu autoritu ako Yu, dokonca za svojho partnera prihovori na porade výboru pre bývanie, a Yuovi tak pridelia vlastný byt. Jasný dôkaz, že Chen je naozaj dobrý priateľ, je na konci tretej knihy. Chen Yuovi nepovie o tom, že si urobil kópiu rukopisu, lebo ho v žiadnom prípade nechce zatahnúť do riskantnej záležitosti.

Po prvé Qiu Xiaolong obišiel ideál tímovej práce tým, že urobil z Chena vrchného inšpektora a veliteľa jednotky a po druhé tak, že kvôli nedostatku policajtov umožnil Chenovi a Yuovi pracovať vo dvojici, tak ako Holmesovi a Watsonovi, ktorí takmer vždy chodia vyšetrovať spolu. V Chenovej jednotke majú byť okrem nich a Zhanga ešte ďalší muži, tí sú ale buď v nemocnici, na svadobnej ceste alebo dali výpoveď. Komisár Zhang je príliš starý na prácu v teréne, preto Yu a Chen chodia väčšinu času vyšetrovať vo dvojici alebo jednotlivito, ale vždy potom spolu konzultujú svoje zistenia.

4.5.3 Ženské postavy

Výrazný odklon od čínskej tradície v dielach Qiu Xiaolonga je badateľný v zobrazení ženských postáv, a to v miere a spôsobe, akým zasahujú do deja. V starej čínskej kriminálnej beletrii významnejšie ženské postavy zohrávali úlohu zločincov, podozrivých alebo obetí. Vedľajšími postavami boli manželky a konkubíny, no interakcia medzi nimi a mužskými postavami sa zobrazovala minimálne. V tradičnej čínskej spoločnosti boli ženy považované za pasívne, poslušné, podriadené mužskej autorite, čo vyplývalo z konfuciánskeho konceptu *yin* a *yang*, kde *yin* predstavuje to

ženské, slabé, poddajné a pasívne. Dve sily *yin* a *yang* sa vzájomne dopĺňali, avšak, nikdy nie rovnakým dielom.¹²⁷ Táto konfuciánska segregácia pohlaví je prítomná aj v dielach z dôb, kedy sa spoločnosť riadila podľa konfuciánskej morálky. „Ak *yin* neprirodzené nadobudne rozhodujúce slovo, kozmický i spoločenský poriadok sú v ohrození.“¹²⁸ Zrejme z tohto dôvodu v starej čínskej kriminálnej beletrii často vystupuje v úlohe vraha, či obecné zločinca, práve žena. Príbehy poukazujú na nešťastia, ktoré sú výsledkom sebeckého a neposlušného jednania žien.

4.5.3.1 Wang Feng

Inšpektor Chen má svoje hranice, čo sa týka vzťahov so ženami, to však neznamená, že pre nich nemá slabosť. V prvej polovici románu *Death of a Red Heroine* sa stále viac zblízuje s mladou novinárkou Wang Feng. Chen nie je ako Sherlock Holmes, ktorý vyzerá, že nemá žiadne túžby, nedôveruje ženám a nerozumie, čo vlastne ženy chcú. Jedine „femme fatale“ Irene Adler na Holmesa zapôsobí, ale aj v tomto prípade je to hlavne jej myseľ, čo na neho urobí dojem.¹²⁹ Wang Feng je krásna a šarmantná žena, ktorá rôznymi narázkami a nenápadnými dotykmi flirtuje s inšpektorom Chenom, a on jej to samozrejme opláca. Dáva jej mnohé komplimenty v podobe básní a dokonca jej prezradí, že ju pretvoril do niekoľkých svojich básní. Ich vzťah sa stupňuje, tancujú spolu, chodia na romantické obedy, Wang mu pomáha hľadať informácie o podozrivých, a Chen si uvedomuje, že je zamilovaný. Jej rodičia z ich zblížovania nie sú nadšení. Wang je totiž oficiálne vydatá, ale jej manžel odišiel po svadbe študovať do Japonska a rozhodol sa tam ostať. Napriek tomu, že Wang Feng skutočne k Chenovi prechováva city, môžeme ju v istom zmysle označiť za „femme fatale“ tohto príbehu. Archetyp „femme fatale“ je v kriminálnej beletrii najtypickejší pre západný subžáner „hardboiled“. Ženské postavy v ňom zohrávajú rolu krásnej a nebezpečnej zvodkyne, o ktorú má hlavný hrdina záujem.¹³⁰ Wang za prvé predstavuje pre Chena nebezpečenstvo, keďže ho sledujú authority, a jeho náklonnosť k vydatej žene odsudzujú ako výsledok jeho dekadentného životného štýlu. Tento vzťah prispeje k Chenovmu obvineniu. Za druhé Wang využíva svoj šarm a ženské úskoky, aby dosiahla svoje úmysly. Keď je Chen rozhodnutý zdôveriť sa jej so svojimi citmi,

---

¹²⁷ EBREY, Patricia. „Women in Traditional China.“ [online]. <http://asiasociety.org/education/women-traditional-china>

¹²⁸ Tamtiež. <http://asiasociety.org/education/women-traditional-china>

¹²⁹ DINIEJKO, Andrzej. „Sherlock Holmes and women.“ [online].

<http://www.victorianweb.org/authors/doyle/women.html>

¹³⁰ MARLING, William. „Femme Fatale.“ [online]. <http://www.detnovel.com/femmfatale.html>

pozve ju k sebe domov a pripraví romantickú večeru. Počas tohto večera si Wang uvedomuje, že už ďalej v tejto hre nemôže pokračovať a povie mu o svojom pláne odcestovať do Japonska za svojim mužom. Chena požiada o láskavosť, chce, aby jej pomohol vybaviť pas. Chenovi to veľmi ublíži, ale keďže má dobré srdce, ochotne jej sľúbi pomoc. Wang mu navrhuje, že by mohli ostať „kamaráti s výhodami“, ale Chen, ovplyvnený konfuciánskou morálkou, túto ponuku odmieta. Chen sa postupne odosobní a vracia sa k práci, pretože si uvedomí, že sa kvôli Wang vôbec nesústredil na riešenie prípadu.

Aj ďalšie dva romány majú svoje „femme fatale“. V *A Loyal Character Dancer* je ňou mladá, krásna americká policajtká Catherine Rohn, ktorá spolupracuje s Chenom na prípade zmiznutej Wen Liping, ale zároveň je v istom zmysle špiónka, pretože ju CIA požiadala, aby zhromaždila čo najviac informácií o inšpektorovi Chenovi. V tretej knihe, *When Red is Black*, Chenovi podnikateľ Gu posielala ako sekretárku dievča zo svojho karaoke baru prezývanú Biely obláčik. Táto síce pre Chena nepredstavuje žiadnu väčšiu hrozbu, ale keďže sa ho snaží za každú cenu zviest', Chen má pomerne veľké problémy sústrediť sa na prácu.

4.5.3.2 Yu Peiqin

Peiqin je manželka seržanta Yua, jedna z významnejších ženských postáv v tejto sérii. Viackrát spolupracuje s Chenom a Yuom pri riešení zločinu. Podobne ako manželka doktora Watsona – Mary – nie je opísaná ako vyslovene krásna žena. Predsa len je už staršia, má syna, a poznačili ju aj roky strávené na vidieku v provincii Yunnan počas Kultúrnej revolúcie. Pre Mary bol charakteristický láskavý výraz, bola dobrosrdečná a nápomocná. Sherlock Holmes, napriek svojmu postoju k ženám, mal Mary rád a chválil jej inteligenciu a potenciál pre riešenie hádaniek.¹³¹ Inšpektor Chen si Peiqin veľmi váži, pretože je skvelou manželkou a oporou pre jeho asistenta, je to silná, inteligentná žena, aj keď nemá vysokoškolské vzdelanie. Často spolu zdieľajú vedomosti z literatúry, keďže Peiqin má tiež záľubu v čítaní. Potajme veľa čítala aj počas Kultúrnej revolúcie, zatiaľ čo Yu nikdy žiadnu knihu nedočítal do konca, možno s výnimkou policajných príručiek. Napriek tomu, že žijú aj so synom v jednej miestnosti, Peiqin sa nikdy nesťažuje na stiesnené podmienky. Vždy, keď je treba,

---

¹³¹ PENN, Livia. „Mary Morstan.“ [online]. https://fanlore.org/wiki/Mary_Morstan

dodáva Yuovi odvalu pokračovať v kariére policajta a chváli jeho prácu, aj keď Yu zarába menej ako ona. Yu musí pracovať i cez víkendy, takže skoro vôbec netrávi čas s rodinou. Tým pádom aj pomoc so školskými úlohami ich syna pripadá na Peiqin, ktorá sa dokonca začala učiť po anglicky, aby bola schopná kontrolovať jeho úlohy z angličtiny.

Chen ju obdivuje, rovnako ako Sherlock Mary Watsonovú, pre jej schopnosť logicky uvažovať. Peiqin im vo všetkých troch detektívkach pomáha s vyšetrovaním. Prvýkrát to robí len kvôli svojmu manželovi, nemôže povedať, že by ju to nejako tešilo, no v treťom románe sa už iniciatívne sama zapája do Yuovej práce. V románe *When Red Is Black* dokonca učiní zásadný objav, ktorý Chenovmu oku unikol, a spolu tak prídu na motív vraždy. V *Death of a Red Heroine* dokazuje viac svoju odvalu než logické myslenie. Yu objavil dôležité dôkazy, ale nemá ich ako posunúť Chenovi, pretože obaja dostávajú bočné úlohy a navyše sú sledovaní. Napadne mu, že by mohol využiť Peiqin. Pozve ju na večierok do hotela, kde má byť aj Chen s delegáciou spisovateľov z Ameriky, pre ktorých je dočasne pridelený ako tlmočník. Peiqin je sklamaná, že sa za pozvaním na večierok zase skrýva Yuova práca, ale nakoniec súhlasí a počas tanca predáva Chenovi informácie.

4.5.4 Komisar Zhang Zhiqiang

To, že je v hlavnej úlohe detektíva policajt, neznamena, že detektívka nemôže mať aj postavu ponášajúcu sa na inšpektora Lestradea z príbehov o Sherlockovi Holmesovi. Lestrade a Zhang majú veľa spoločného, v prvom rade sú to vážení a osvedčení policajti, ktorí u polície slúžia už mnoho rokov. Lestrade je podľa doktora Watsona prísny chlapík, zatiaľ čo v očiach Sherlocka je síce energický, ale príliš konvenčný, nemá dostatok predstavivosti a obvykle nie je pripravený na nečakané situácie. Lestrade sám seba považuje za praktického človeka oproti Holmesovi, ktorý podľa neho pri vyšetrovaní robí množstvo zbytočných krokov.¹³²

Podobne aj komisárovi Zhangovi chýba schopnosť správne dedukovať, zatiaľ čo odhodlania má až príliš. Členom Komunistickej strany sa stal už v 40. rokoch 20. storočia. Na policajnej stanici je známy ako najortodoxnejší komisár a najväčší politický dogmatik staršej generácie. Vo svojej reči neustále používa výroky Mao Zedonga a Deng Xiaopinga. Keďže je toto zrejme jeho posledný prípad pred odchodom

---

¹³² JEFFERS, H. Paul. *Bloody Business: An Anecdotal History of Scotland Yard*. s. 95.

do dôchodku, chce ho za každú cenu úspešne vyriešiť a preto ho hnevá prístup seržanta Yua, ktorý by chcel po pár neúspešných krokoch prípad ponechať ako otvorený. Hneď na začiatku Zhang ako motív vraždy nesprávne určí politiku a tejto svojej teórie sa pridŕža, pričom kritizuje Chena s Yuom, ktorí s ním v tomto smere nesúhlasia. Chena nemá veľmi rád, považuje ho za príliš liberálneho. Podobne ako Lestrade, ktorého Sherlockove metódy frustrovali, aj konvenčný Zhang odsudzuje Chenove postupy. Neustále ho núti, aby vyšetroval politické aspekty prípadu a najviac ho rozčúli, že sa chce Chen sám vybrať kvôli svedkom do Kantonu. Podľa Zhanga je tento krok vrcholom zbytočnosti a miňaním peňazí z rozpočtu policajnej stanice.

Na rozdiel od inšpektora Chena je s vyriešením celej záležitosti nadmieru spokojný, Chena dokonca chváli za odvedenie výbornej práce. V novinách sa v súvislosti s prípadom Chenovo meno neobjaví, ale Zhang je uvedený ako predstaviteľ staršej generácie významných kádrov, ktorého zásluhou sa vyšetrovanie prípadu dovedlo až do úspešného konca. Zhang tak môže spokojne a veľkolepo odísť do dôchodku. V tomto môžeme vidieť ďalšiu podobnosť s príbehmi Sherlocka Holmesa, v ktorých inšpektor Lestrade často získal Sherlockove zásluhy, preto si nakoniec na spoluprácu s ním do istej miery privykol.

Postavu „lestradeovského“ typu obsahuje aj tretia kniha, *When Red is Black*. Je ňou Liang, policajt majúci na starosti dozor vo štvrti, kde bývala obeť. Yin bola zavraždená vo svojej izbe, čo je podľa Lianga jasný dôkaz, že ju zabil niekto z jej *shikumenu*, pretože jeho obyvateľom by prítomnosť cudzinca určite neunikla. Okrem toho nechce pripustiť, že by mohol byť páchatel' odniekiaľ zvonka, čím by uznal svoju nedôslednosť. Neustále vedie spor so seržantom Yuom, ktorý je toho názoru, že vrah nebyval v susedstve. Liang dokonca posadí za mreže muža, ktorý sa priznal k vražde Yin Lige, ale v jeho vymyslenom príbehu sú medzery, ktoré Yuovi samozrejme neuniknú. Liang tvrdí, že to nie je podstatné, hlavné je, že sa priznal. Keď sa nakoniec ukáže, že vrahom je niekto iný, je nešťastný a zadržaného muža len neochotne prepúšťa.

4.6 Nadprirodzené javy a povery

Ako by sa dalo od moderných čínskych detektívok očakávať, nadprirodzené javy sa v týchto troch románoch nevyskytujú. Skôr v nich môžeme vidieť kritiku poverí, pretože moderný, racionálny Chen ich nikdy nerešpektuje a napriek tomu má vždy

šťastie. Napríklad povera, že prechod popod sušiacu sa ženskú bielizeň prináša smolu, je Chenovi dobre známa, no on sa naschvál prechádza práve tými miestami a pripadá mu to nanajvýš poetické. V druhom románe, keď navštívi hrob svojho otca, dozvedáme sa, že neverí na posmrtný život. Neprináša mu žiadne papierové peniaze (纸钱 zhǐqián) ani iné obetné predmety, ktoré by mali zaistiť duchom uctievaných predkov dobrý posmrtný život. Chce len v chvíľke ticha pobudnúť pri otcovom hrobe a spomínať na neho. V *Death of a Red Heroine* ani v ďalších dvoch častiach sa nestretávame s konkrétnym príkladom zázračného vnuknutia, ktoré bolo bežné v príbehoch zo súdneho prostredia. Výnimočný prípad sa nachádza v novšom pokračovaní, *Red Mandarin Dress*, kde sa Chen uchýľuje k meditácii v budhistickom chráme, vďaka čomu sa mu podarí nečakaný objav vo vyšetrovaní.¹³³

4.7 Zlozvyky

Výrazným západným prvkom v týchto dielach sú zlozvyky hlavných postáv. Autor nebol príliš vynaliezavý, v jeho románoch sa veľmi často zobrazuje fajčenie, ktoré je zároveň jediným zlozvykom v týchto detektívkach. Jeho primárna úloha je naznačiť, že postava rozmýšľa nad nejakou dôležitou záležitosťou. V úvode knihy si napríklad Chen zapáli po tom, čo dočíta správu o vražde, ktorú spísal seržant Yu. Chen si nezapáli preto, že už dlhší čas do seba nedostal dávku nikotínu, ale preto, že mu to pomáha sústredene premýšľať, ako môžeme vidieť z nasledujúcej vety: „*Po dočítaní správy si vrchný inšpektor Chen zapálil cigaretu a chvíľu len ticho sedel. Spolu s dvoma oblakmi dymu pred ním vyvstali v jeho myslí dve možnosti*“.¹³⁴ Podobných prípadov nájdeme v knihe ešte oveľa viac. Aj seržant Yu si rád zapáli, keď má niečo urgentné na mysli. V desiatej kapitole sa dlho díva z okna kancelárie, fajčí a premýšľa, že by mali neriešiteľný prípad Guan Hongying nechať ako otvorený. Snaží sa prísť na najmenej popudzujúci spôsob, akým by to mal navrhnúť svojej jednotke.

4.8 Tresty, mučenie

V príbehoch zo súdneho prostredia sa bežne vyskytujú detailné opisy mučenia a výkonu trestov. V detektívkach Qiu Xiaolonga sa žiadne mučenie samozrejme neobjavuje a čo sa týka trestov, po vzore západu sú uložené, ale ich výkon sa v knihách

---

¹³³ VELIE, Alan R. „The Detective Novels of Qiu Xiaolong.“ s. 58.

¹³⁴ QIU, Xiaolong. *Death of a Red Heroine*. s. 26. Vlastný preklad.

nepopisuje. Na konci románu *Death of a Red Heroine* je Chen zaneprázdnený konferenciou, na ktorú ho poslali so slovami, že je to obrovská pocta, no v skutočnosti mu len chceli zabrániť, aby bol prítomný pri súdnom procese, keby mal náhodou výhrady. So seržantom Yuom sú si istí, že Wu Xiaoming bude odsúdený na smrť s odkladom výkonu trestu. Chen sa nestihne ani dozvedieť, ako súd dopadol, v ďalšom telefonáte mu už seržant Yu oznamuje, že Wu aj Guo boli cez noc popravení. To je všetko, čo sa o potrestaní zločincov dozvedá inšpektor Chen a rovnako aj čitateľ, žiadny dramatický opis výkonu trestu sa nepodáva. V tretej knihe, *When Red Is Black*, sa dokonca ani nezmieňuje, aký trest vrah dostal. Vieme len, že Chen a Yu vraha chytili a dopravili na policajnú stanicu a že s vyriešením celej záležitosti boli obaja spokojní.

4.9 Opis obetí

Medzi melodramatické prvky charakteristické pre modernú čínsku tvorbu patrí emocionálnosť, a preto aj súcitiť a tendencia vyhýbať sa opisu nepríjemných scén. V *Death of a Red Heroine*, ako aj v ďalších dvoch častiach, sú telá zavraždených obetí opisované nesúcitne a bez akýchkoľvek zábran, podobne ako v západnej tradícii. Americký autor detektívnych románov S. S. Van Dine dokonca ako jedno z jeho dvadsiaticich pravidiel pri písaní detektívneho románu stanovil nasledovné: „Čím mŕtvejšie telo, tým lepšie.“¹³⁵ Týmto takpovediac vyzýva autorov, aby detailne zobrazovali obeť zavraždené krutou násilnou smrťou. Rozprávač v *Death of a Red Heroine* do detailu opisuje nahé telo uškrtenej Guan Hongying vytiahnutej z vody a ešte viac si dáva záležať pri opise tela muža, ktorý sa stal obeťou triád v druhom pokračovaní. „Na jeho krvou postriekanej tvári boli viditeľné hlboké rany, a ľavú stranu lebky mal prerazenú úderom nejakého ťažkého predmetu. Nebolo ľahké predstaviť si, ako mohol vyzerat' zaživa, ale aj bez analýzy špecialistu bolo jasné, že sa do jeho tela viac než tucetkrát zaborila ostrá zbraň, ťažšia ako nôž. Cez hlboké rany na ramenách mu bolo vidieť kosti. Vzhľadom na počet rán bolo na zemi podozrivo málo krvi.“¹³⁶

---

¹³⁵ SCAGGS, John. *Crime Fiction: The New Critical Idiom*. s. 43.

¹³⁶ QIU, Xiaolong. *The Inspector Chen Collection 1-3: A Loyal Character Dancer*. Kindle edícia. Umiestnenie: 7285-7288, 45%. Vlastný preklad.

5. Záver

Ako som formulovala v úvode tejto práce, mojim cieľom bolo zhodnotiť, či je v moderných detektívnych románoch pôvodom čínskeho autora Qiu Xiaolonga ešte viditeľný vplyv východnej tradície aj napriek tomu, že autor žije už takmer tridsať rokov v Spojených štátoch a píše v angličtine primárne pre západného čitateľa. Najväčšiu pozornosť som venovala prvej detektívke z tvorby Qiu Xiaolonga s názvom *Death of a Red Heroine*.

Čo sa týka žánrového zaradenia knihy, autor prevzal západnú formu policajnej detektívky, aby mohol svoj príbeh zasadiť do prítomnosti. Jeho primárnym zámerom bolo podať výklad o čínskej spoločnosti na konci minulého storočia, a ako sám priznáva, aj spoločenská kritika, čo mu policajná detektívka ako subžáner umožňuje. Spoločenská kritika bola odjakživa súčasťou tradičnej čínskej kriminálnej beletrie, zatiaľ čo v tej západnej sa jej autori dlho vyhýbali. Avšak, i v súčasnej západnej tvorbe sa autori detektívok čoraz viac venujú spoločenským problémom, obzvlášť v policajných a „hardboiled“ detektívkach, preto sa nedá oprávnene tvrdiť, že spoločenská kritika v románoch Qiu Xiaolonga je čisto výsledkom vplyvu východnej tradície. Z rozhovorov s autorom vyplýva, že ho v tomto smere primárne ovplyvnili západné diela, najmä severské detektívky a čiastočne aj stará čínska kriminálna beletria.

Jedinou výraznejšou podobnosťou s čínskymi príbehmi zo súdneho prostredia sú nespočetné dejové digresie. V starej čínskej literatúre mali tieto digresie prevažne podobu básní, historických a filozofických pasáží. Qiu Xiaolong vo svojich detektívkach mimoriadne často využíva poéziu. Sám autor tvrdí, že sa v tomto smere nechal inšpirovať východnou tradíciou. Okrem toho jeho detektívky oboznamujú čitateľa s čínskou históriou, filozofiou, architektúrou, kuchyňou, sviatkami, zvyklosťami a poverami, ktoré dielu dodávajú výnimočný lokálny kolorit, ešte precíznejší ako v príbehoch zo súdneho prostredia.

Pri skúmaní jednotlivých postáv som zistila, že väčšina z nich je vytvorená podľa šablón západnej kriminálnej beletrie. Hlavná postava, inšpektor Chen, pôsobí viac ako súkromný detektív zo západných detektívok, ktorý väčšinu času pracuje sám alebo v spoločnosti svojho asistenta a dokonca sa uchýľuje ku lži, podvodom a spolupráci so zločincami, aby dosiahol spravodlivosť. Vďaka svojim netradičným metódam a vnútorným rozporom sa stáva antihrdinom, ktorého by sme len ťažko mohli prirovnať

k niektorému z hlavných hrdinov v príbehoch zo súdneho prostredia. Postava seržanta Yua taktiež vychádza zo západnej tradície a je dôkladne rozvinutá, čo u podriadených policajtov v čínskej kriminálnej beletrii nebýva zvykom. Fakt, že je ženským postavám venovaný tak veľký priestor, je skôr výsledkom usporiadania modernej čínskej spoločnosti, v ktorej už neplatia niekdajšie konfuciánske hodnoty týkajúce sa postavenia žien. Vo všetkých troch románoch autor využíva archetyp „femme fatale“ typický pre západné „hardboiled“ detektívky a manželka seržanta Yua, Peiqin, nápadne pripomína Watsonovu manželku Mary. Komisár Zhang je zasa postavou „lestradeovského“ typu, tento typ postavy sa opakovane objavuje aj v ďalších pokračovaniach. Viaceré postavy až príliš očividne pripomínajú tie z príbehov Sherlocka Holmesa, čo je ale pochopiteľné vzhľadom na to, že ide o autorov prvý pokus v písaní prózy a navyše v cudzom jazyku.

Ďalej som si pri analýze diela všímala aj konkrétnejšie prvky, ktoré by napovedali podobnosť so západnou alebo východnou tradíciou, a dospela som k záveru, že prevládajú západné vplyvy. Dôraz je kladený na racionálnosť a vedeckosť, nadprirodzené javy, ktoré sú typické pre príbehy zo súdneho prostredia, v týchto detektívkach nenájdeme. Osobné zlozvyky hlavných hrdinov, ktoré naznačujú ich stiahnutie sa do vlastnej hlavy, sú rovnako západným vzorcom. V tomto prípade ide o fajčenie, čiže všeobecne najzaužívanejší z nich. Detailný opis zohavených mŕtvych tiel zase naznačuje odklon od čínskej melodramatickej tendencie. Výkon trestu, podobne ako v západných detektívkach, nie je podstatný a nezobrazuje sa.

Po dôkladnej analýze diela *Death of a Red Heroine*, s prihliadnutím na ďalšie dve časti série, som dospela k záveru, že tieto diela obsahujú len veľmi málo zo znakov tradičnej čínskej kriminálnej beletrie. Policajné detektívky zo série o inšpektorovi Chenovi spadajú do posledného obdobia modernej čínskej kriminálnej beletrie (1976 až súčasnosť), teda do obdobia, v ktorom čínski autori detektívok píše práve pod vplyvom klasických západných diel z ranného obdobia (19. storočie) a zlatého veku (1920-1930). Autor strategicky kombinuje prvky klasickej a súčasnej západnej (napr. záujem o spoločenskú situáciu) a tiež východnej kriminálnej beletrie, čím vzniká vysoko pútavý príbeh s množstvom hádaniek, ale aj s detailne rozpracovanými vážnymi spoločenskými témami, ktorými chce autor poukázať na zmeny prebiehajúce v čínskej spoločnosti na konci 20. storočia a tiež na to, v čom by sa mala Čína v budúcnosti zdokonaľiť.

Resumé

The aim of my thesis was to show how the western and eastern traditions in crime fiction are represented in the detective novels by expatriate writer Qiu Xiaolong. I analysed his first novel titled *Death of a Red Heroine* and occasionally referred to the next two novels – *A Loyal Character Dancer* and *When Red Is Black*. Although the author was born and grew up in China, he has lived in the United States for almost thirty years, therefore I was primarily interested in whether his novels still contain some characteristic traits of traditional Chinese crime fiction – court case fiction.

The first half of my thesis deals with the life and works of Qiu Xiaolong as well as with the definition of western and eastern traditions in crime fiction and their differences. The second half of the thesis offers detailed analysis of the novel with respect to the characteristics of western and eastern crime fiction, after which I sum up the results.

Each of the three novels is set in Shanghai in the 1990s, in the advanced stage of economic reforms initiated by Chinese revolutionary and politician Deng Xiaoping. Qiu is trying to capture the fast-changing society and Chinese people who have a hard time adjusting to the rapid changes. He chose a subgenre of detective fiction called the police procedural as a ready-made framework to do so. The main hero of his series is young and virtuous Chief Inspector Chen Cao who is willing to risk everything in his quest for justice.

I came to the conclusion that Qiu's police procedurals combine elements of classic western detective story together with elements of more contemporary western crime fiction and old Chinese court case fiction. A significant eastern influence can be seen in the extensive digressions including poetry, history, philosophy, politics, culture and many more. The characters suggest western tradition, whereas the social themes and critique can be seen as both eastern and contemporary western tendency. In this way, Qiu Xiaolong created highly exciting stories with a deeper meaning – to uncover the injustices and social problems of his homeland and to show the imperfections that China needs to work on in the future. The novels also serve as a fascinating account of everyday life of Chinese people. They can be seen as modern Chinese crime fiction of the latest period (1976-present) which is strongly influenced by classic western detective stories but at the same time contains some of the eastern characteristics.

Zoznam použitej literatúry

1. Primárne zdroje

SHI, Yukun. *Příběhy soudce Paoa aneb záhada císařského paláce*. Preklad Olga Lomová. Praha: Vyšehrad, 1989, 188 s.

VAN GULIK, Robert. *Slávne prípady sudcu Ti: Pôvodný čínsky detektívny román z 18. storočia*. Preklad Mária Kočanová. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2008, 183 s.

QIU, Xiaolong. *Death of a Red Heroine*. London: Sceptre, 2006, 464 s.

QIU, Xiaolong. *Shikumen Lige* (石库门骊歌, *Lige zo shikumenu*). Shanghai: Shanghai wenyi chubanshe, 2005, 258 s.

QIU, Xiaolong. *The Inspector Chen Collection 1-3: Death of a Red Heroine, A Loyal Character Dancer, When Red Is Black*. London: Hodder & Stoughton, 2015. Kindle edícia, čítačka Kindle pre PC. Celkový počet umiestnení 16250.

2. Sekundárne zdroje

Monografie a odborné články:

DANYTE, Milda. *Introduction to the Analysis of Crime Fiction: A User-Friendly Guide*. Kaunas: Vytautas Magnus University, 2011, 59 s.

FRANKS, Rachel. „May I Suggest Murder?: An Overview of Crime Fiction for Readers' Advisory Services Staff.“ *Australian Library Journal*. 2011, roč. 60, č. 2., s. 133-143.

HANSEN, K. T. „Chinese Court Case Fiction: A Corrective for the History of Crime Fiction.“ *Northern Lights*. 2011, roč. 9, č. 1, s. 63-77.

HEGEL, Robert. *Reading Illustrated Fiction in Late Imperial China*. Stanford: Stanford University Press, 1998, 489 s.

JEFFERS, H. Paul. *Bloody Business: An Anecdotal History of Scotland Yard*. New York: Barnes & Noble, 1992, 278 s.

KINKLEY, Jeffrey C. „Chinese Crime Fiction.“ *Society*. 1993, roč. 30, č. 4, s. 51-62.

KINKLEY, Jeffrey C. *Chinese Justice, the Fiction: Law and Literature in Modern China*. Stanford: Stanford University Press, 2000, 497 s.

MA, Yau Woon. „The Textual Tradition of Ming Kung-an Fiction: A Study of The Lung-t'u Kung-an.“ *Harvard Journal of Asiatic Studies*. 1975, roč. 35, s. 190-220.

- ORTEGA, Andrea R. *Relying on the Unreliable. Narrative Strategies in Crime Literature. Agatha Christie's The Murder of Roger Ackroyd*. Logroño: University of La Rioja, 2015, 54 s.
- QIU, Xiaolong a YAN, Ying. „Death of a Red Heroine; A Loyal Character Dancer; When Red Is Black.“ *Modern Language Studies*. 2005, roč. 35, č. 1, s 75-83.
- RZEPKA, Charles a HORSLEY, Lee. *A Companion to Crime Fiction*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010, 629 s.
- SCAGGS, John. *Crime Fiction: The New Critical Idiom*. New York: Routledge, 2005, 184 s.
- SHAUGHNESSY, Edward L. *Čína: krajina nebeského draka*. Preklad Marina Čarnogurská-Ferancová. Bratislava: Ikar, 2001, 256 s.
- SOVA, Dawn B. *Edgar Allan Poe A to Z: The Essential Reference to His Life and Work*. New York: Checkmark Books, 2001, 384 s.
- VAN DOVER, J. K. *The Judge Dee Novels of R.H. Van Gulik: The Case of the Chinese Detective and the American Reader*. Jefferson: McFarland & Company, 2014, 264 s.
- VELIE, Alan R. „The Detective Novels of Qiu Xiaolong.“ *World Literature Today*. 2009, roč. 83, č. 3, s. 55-58.
- ZHANG, Jingyuan. „Psychoanalysis in the Chinese Context.“ *The IIAS Newsletter*. 2003, roč. 2, č.1, s. 8-9.

Elektronické články v online periodikách:

- FRENCH, Howard W. „For Creator of Inspector Chen, China Is a Tough Case to Crack.“ *The New York Times* [online]. 07. 04. 2007 [cit. 20. 09. 2017 a 16. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2007/04/07/world/asia/07qiu.html>
- GAY, Malcolm. „The Case of the Shanghai Shamus.“ *Riverfront Times* [online]. 19. 09. 2007 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.riverfronttimes.com/stlouis/the-case-of-the-shanghai-shamus/Content?oid=2477841>
- GREEN, Layton. „International Thrills: An interview with Qiu Xiaolong by Layton Green.“ *The Big Thrill* [online]. 30. 07. 2015 [cit. 20. 09., 15. 10. a 16. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.thebigthrill.org/2015/07/international-thrills-an-interview-with-qiu-xiaolong-by-layton-green/>
- KLEMS, Brian A. „Female Protagonists in Crime Fiction: What You Need to Know.“ *Writer's Digest* [online]. 18. 01. 2017 [cit. 05. 10. 2017]. Dostupné

z: <http://www.writersdigest.com/online-editor/female-protagonists-crime-fiction-need-know>

SILVA, Eddie. „Chinese Puzzle.“ *Riverfront Times* [online]. 07. 06. 2000 [cit. 20. 09. 2017 a 15. 10. 2017]. Dostupné z: <https://www.riverfronttimes.com/stlouis/chinese-puzzle/Content?oid=2474425>

WASSERSTORM, Jeffrey. „Shanghai Mysteries: A Q&A with Qiu Xiaolong.“ *Los Angeles Review of Books* [online]. 30. 09. 2015 [cit. 16. 11. 2017]. Dostupné z: <http://blog.lareviewofbooks.org/chinablog/shanghai-mysteries-qa-qui-xiaolong/>

WONG, Edward. „Q. and A.: Detective Novelist Qiu Xiaolong on Chinese Corruption.“ *The New York Times* [online]. 24. 12. 2013 [cit. 14. 11. 2017]. Dostupné z: <https://sinosphere.blogs.nytimes.com/2013/12/24/q-and-a-detective-novelist-qiuxiaolong-on-chinese-corruption/>

Webové stránky:

BLACK, Cara. „At Home Online: Interview with Qiu Xiaolong by Cara Black.“ *Mystery Readers International* [online]. Posledná aktualizácia: 13. 11. 2017 10:12 [cit. 13. 11. 2017]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20031220064251/http://www.mysteryreaders.org/athomequi.html>

EBREY, Patricia. „Women in Traditional China.“ *Asia Society* [online]. Posledná aktualizácia: 14. 11. 2017 02:40 [cit. 14. 11. 2017].

Dostupné z: <http://asiasociety.org/education/women-traditional-china>

DEMKO, George J. „Murder in the Middle Kingdom: Mysteries in China.“ *Dartmouth* [online]. Posledná aktualizácia: 26. 2. 2008 18:47 [cit. 07. 10. 2017 a 15. 10. 2017].

Dostupné z: <http://www.dartmouth.edu/~gjemko/china.htm>

DINIEJKO, Andrzej. „Sherlock Holmes and women.“ *The Victorian Web* [online]. Posledná aktualizácia: 03. 05. 2016 23:45 [cit. 29. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.victorianweb.org/authors/doyle/women.html>

MARLING, William. „Femme Fatale.“ *Detnovel.com* [online]. Posledná aktualizácia: 20. 04. 2012 20:02 [cit. 17. 11. 2017].

Dostupné z: <http://www.detnovel.com/femme fatale.html>

PENN, Livia. „Mary Morstan.“ *Fanlore* [online]. Posledná aktualizácia: 26. 12. 2014 17:57 [cit. 29. 10. 2017]. Dostupné z: https://fanlore.org/wiki/Mary_Morstan

PINTER, Jason. „The State of the Crime Novel.“ *HuffPost* [online]. 25. 08. 2010 [cit. 13. 11. 2017]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.com/jason-pinter/the-state-of-the-crime-no_b_342918.html

Poetry Foundation contributors. „Edgar Allan Poe.“ *Poetry Foundation* [online]. Posledná aktualizácia: 15. 10. 2017 12:14 [cit. 15. 10. 2017].

Dostupné z: <https://www.poetryfoundation.org/poets/edgar-allan-poe>

SHEPHARD, Richard. „Authors...An Interview with Maj Sjöwall.“ *HarperCollins Crime & Thrillers* [online]. Posledná aktualizácia: 16. 11. 2017 15:58 [cit. 16. 11. 2017].

Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070928084446/http://www.collins-crime.co.uk/authors/interview.aspx?id=674&aid=7421>

Qiu Xiaolong contributors. „In the News.“ *Qiu Xiaolong* [online]. Posledná aktualizácia: 20. 09. 2017 9:16 [cit. 21. 09. 2017].

Dostupné z: <http://www.qiuxiaolong.com/news.php>

Qiu Xiaolong contributors. „Qiu's Corner.“ *Qiu Xiaolong* [online]. Posledná aktualizácia: 20. 09. 2017 9:16 [cit. 21. 09. 2017].

Dostupné z: <http://www.qiuxiaolong.com/corner.php>

Qiu Xiaolong contributors. „Series: Inspector Chen Cao.“ *Qiu Xiaolong* [online]. Posledná aktualizácia: 20. 09. 2017 9:16 [cit. 21. 09. 2017].

Dostupné z: http://www.qiuxiaolong.com/books_inspectorChen.php

Qiu Xiaolong contributors. „The Poems & Other.“ *Qiu Xiaolong* [online]. Posledná aktualizácia: 20. 09. 2017 9:16 [cit. 21. 09. 2017].

Dostupné z: <http://www.qiuxiaolong.com/poems.php>

TVRDÁ, Eva. „Hardboiled Marlowe“ *Eva Tvrdá* [online]. Posledná aktualizácia: 23. 09. 2017 11:11 [cit. 23. 09. 2017]. Dostupné z: <http://www.litterasilesia.cz/hardboiled-marlowe/a-61/>

Wikipedia contributors. „Chinese Crime Fiction.“ *Wikipedia, The Free Encyclopedia* [online]. Posledná aktualizácia: 13. 08. 2017 21:29 [cit. 03. 10. 2017]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Chinese_crime_fiction&oldid=795379433

Wikipedia contributors. „Di Renjie.“ *Wikipedia, The Free Encyclopedia* [online]. Posledná aktualizácia: 16. 07. 2017 21:26 [cit. 28. 10. 2017]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Di_Renjie&oldid=790902316

Wikipedia contributors. „Qiu Xiaolong.“ *Wikipedia, The Free Encyclopedia* [online]. Posledná aktualizácia: 10. 09. 2017 02:55 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Qiu_Xiaolong&oldid=799828693